

ADAPTAČNĚ INTEGRAČNÍ KURZY

Vítejte v České republice

VÍTEJTE V ČESKÉ REPUBLICE

Informace pro nově příchozí cizince

2020

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Brožura pro nově příchozí cizince

VÍTEJTE V ČESKÉ REPUBLICE

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt zaměřený na integraci cizinců je financován Ministerstvem vnitra České republiky. Realizátorem projektu je Slovo 21, z. s.

Tato brožura je doprovodným materiálem adaptačně-integračních kurzů, které jsou určeny pro cizince ze třetích zemí.

Cílem těchto kurzů je seznámit cizince s jejich právy a povinnostmi souvisejícími s pobytem na území České republiky i s místními a kulturními poměry a současně varovat před negativními jevy.

Povinnost absolvovat adaptačně-integrační kurz vyplývá ze zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, který vymezuje také okruh cizinců, na něž se povinnost vztahuje

Pokud potřebujete radu nebo pomoc, neváhejte a obraťte se na neziskové nevládní organizace (NNO) nebo na integrační centra (Centra na podporu integrace cizinců), která naleznete v každém kraji ČR. V těchto organizacích nabízejí odborníci bezplatné poradenství v sociální i právní oblasti týkající se všech okruhů, s nimiž se setkáte i v této brožuře. Dále tyto organizace poskytují kurzy češtiny, sociokulturní kurzy k různým tématům života v ČR, asistenci při jednání na úřadech nebo doprovod na tato jednání, případně k lékaři či při jednání se školou, tlumočení a překlady. Telefonicky se můžete s žádostí o radu a pomoc obrátit na kteroukoli NNO.

Integrační centra vám zdarma poradí, na kterém úřadě můžete vyřídit své záležitosti, nabídnou vám kurzy češtiny, poradenství, tlumočení a řadu dalších služeb. V integračních centrech je vždy k dispozici internet – pracovníci center vám s obsluhou internetu poradí a pomohou.

Kontakty na integrační centra a některé neziskové organizace naleznete na konci této brožury v sekci Kontakty.

© Slovo 21, z. s., 2020

Všechna práva vyhrazena. Tato publikace ani žádná její část nesmí být reprodukována nebo šířena v žádné formě elektronické nebo mechanické, včetně fotokopí, bez písemného souhlasu vydavatele.

5. aktualizované vydání

ISBN 978-80-88301-13-4

OBSAH

Úvodní slovo	4
Země, kde se nalézáte.	5
Imigrace a integrace v České republice	12
Pobyt v ČR	15
Školství, vzdělávání, uznávání vzdělání.	30
Zaměstnání	40
Podnikání	53
Zdravotnictví a zdravotní pojištění	62
Sociální systém a sociální zabezpečení	70
Bydlení	74
Rodina, rovnoprávnost, děti.	79
Doporučení	87
Každodenní praktický život	91
Další užitečné informace	96
Kontakty	100

ÚVODNÍ SLOVO

Vážení,

dovolte, abychom vás uvítali v České republice.

Víme, že začínat život v nové zemi není vždy snadné. Rádi bychom vám v prvních měsících pobytu pomohli zorientovat se v novém prostředí a překonat případné překážky. Připravili jsme proto pro vás jednodenní uvítací kurz, v němž vám poskytneme základní informace o vašich právech a povinnostech, rady, jak řešit každodenní situace, i upozornění na rizika, kterým je dobré předcházet.

Film, který v průběhu kurzu zhlédnete, vás seznámí s prostředím v České republice – s krajinou, podnebím, zvyklostmi ve vzájemném soužití. Součástí kurzu je i tato brožura. Najdete v ní nejen souhrn informací, s nimiž jste byli seznámeni v kurzu, ale zejména adresář organizací, na které se můžete obracet, zejména nestátních neziskových organizací a integračních center. Jejich pracovníci jsou připraveni poskytnout vám bezplatně radu, pomoc či osobní asistenci. Prosíme, neváhejte a obraťte se na ně, kdykoli si nebudete vědět rady. Věříme, že této nabídce využijete ke svému prospěchu.

Těší nás, že jste si pro svůj pobyt zvolili právě Českou republiku. Doufáme, že se zde budete cítit jako doma a aktivně se zapojíte do života zdejší společnosti.

Přejeme vám do budoucna všechno dobré.

Vítejte v České republice.

Pracovníci Odboru azylové a migrační politiky
Ministerstvo vnitra České republiky –
koordinátor integrace cizinců v ČR

ZEMĚ, KDE SE NALÉZÁTE

Týnský chrám a Pražský orloj, Praha

ČESKÁ REPUBLIKA

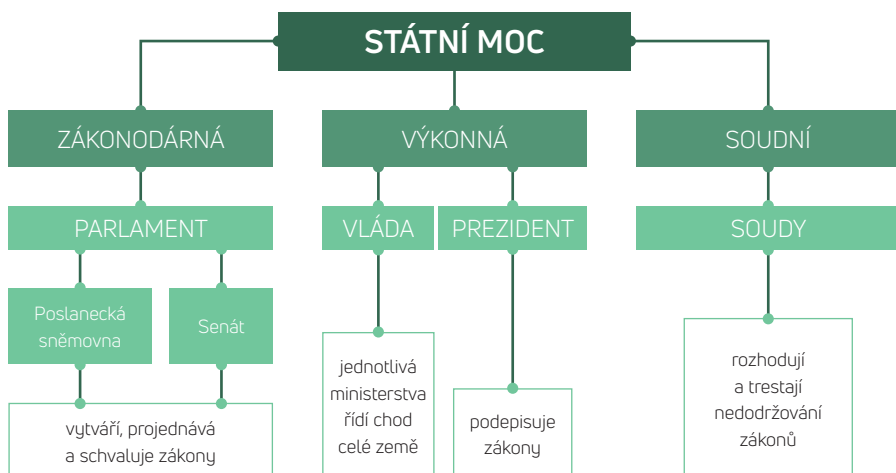
Česká republika se nachází ve střední Evropě. Sousedními státy jsou Německo, Polsko, Slovensko a Rakousko.

Česká republika vznikla 1. ledna 1993 po rozpadu Československa. Je členem NATO (12. března 1999), Evropské unie (1. května 2004) i schengenského prostoru (21. prosince 2007).

Česká republika má více než 10 milionů obyvatel. Hlavním městem je Praha, kde žije přibližně 1,2 milionu obyvatel. Dalšími velkými městy jsou Brno, Ostrava, Plzeň, Liberec, Olomouc, Ústí nad Labem, Hradec Králové, České Budějovice či Pardubice. Úředním jazykem je čeština.

Administrativně se Česká republika člení na 14 samosprávných krajů s více než 6 000 obcemi. Obce mají zajišťovat potřeby svých obyvatel například v oblasti bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, sociální péče a podobně. Kraje jsou články veřejné správy. Na tyto samosprávné celky, tedy na krajský, městský či obecní úřad, se obyvatelé obracejí s vyřizováním svých administrativních záležitostí. Obce i kraje mají právo na samosprávu a občané volí pro tento účel zastupitelstvo obce či kraje.

Česká republika je demokratický právní stát s politickým systémem založeným na svobodné soutěži politických stran a hnutí. Nejvyšším zákonem je Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod, jež obecně vymezuje princip rovnosti v právech i důstojnosti a zaručuje základní lidská práva a svobody všem bez rozdílu, tedy rovné zacházení bez jakékoli diskriminace. Každý obyvatel České republiky se může domáhat svých práv u soudu. Pouze některá práva a svobody jsou vázána na státní občanství ČR, například právo volit a právo být volen.

Hlavou státu je **prezident**, který jmenuje vládu, podepisuje zákony, sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy, vyhlašuje volby a uděluje milost a amnestii. Zákony navrhuje a přijímá **Parlament České republiky** složený z **Poslanecké sněmovny** a **Senátu**.

Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci. Vláda jako celek nese hlavní odpovědnost za řízení státu a tvorbu legislativy, řídí činnost státního aparátu, provádí zákony a v jejich mezích vydává nařízení. Za svou činnost je odpovědná Poslanecké sněmovně, která jí může vyslovit nedůvěru. Soudní moc představuje soustava nezávislých soudů. Vše se v ČR řídí zákonem daným právním řádem ČR.

Prezident i zastupitelé do Poslanecké sněmovny, Senátu, krajských, městských a obecních zastupitelstev jsou voleni občany ČR přímo. Demokratické volby jsou založeny na zásadách všeobecnosti, tajnosti a rovnosti hlasů. Každý občan ČR má při dosažení plnoletosti (18 let) ve volbách jeden hlas.

V ČR funguje na poměrně vysoké úrovni občanská společnost, která je tvořena různými nestátními organizacemi, spolky, zájmovými skupinami a institucemi. Těmito NNO a dalšími sdruženími a aktivitami občanů je tvořena občanská společnost jako doplnění či protíváha státních struktur a komerčního sektoru a jeho zájmů. Setkáte se s nestátními neziskovými organizacemi působícími v oblasti poradenství a služeb pro cizince. O nich se dále dočtete na mnoha místech této publikace.

Veřejný ochránce práv (ombudsman)

Ombudsman chrání osoby před jednáním úřadů a dalších institucí, pokud je toto jednání v rozporu s právem nebo neodpovídá principům demokratického právního státu. Usiluje o respektování základních lidských práv a přispívá k prosazování práva na rovné zacházení a k ochraně před diskriminací.

Cizincům může být ombudsman nápomocen v situacích, kdy se octnou v nepravu nebo kdy jsou státní instituce v nečinnosti.

Oficiální název	Česká republika, zkráceně Česko nebo ČR
Datum vzniku	1. 1. 1993
Hlavní město	Praha
Administrativní dělení	14 krajů
Politický systém	parlamentní demokracie, hlavou státu je prezident
Zletilost	dovršením 18 let (upravuje občanský zákoník)
Trestní odpovědnost	dovršením 15 let (upravuje trestní zákoník)
Rozloha	78 865 km ²
Telefonní předvolba	+420
Podnebí	Mírné se čtyřmi střídajícími se ročními obdobími. Obvyklá teplota v zimě je 0 až -5 °C s občasným sněhem, v extrémních případech může teplota klesnout až na -20 °C. V létě je obvyklá teplota okolo 25 °C, výjimečně přes 30 °C.
Důležitá telefonní čísla (volat na ně je možné nonstop a zdarma)	112 Evropské tísňové volání 150 Hasiči 155 Záchránná služba (lékaři) 156 Městská policie 158 Policie ČR 116 111 Linka bezpečí pro děti

STÁTNÍ SYMBOLY ČESKÉ REPUBLIKY

Česká republika má celkem 7 státních symbolů (velký státní znak, malý státní znak, prezidentská standarda, státní vlajka, státní barvy, státní pečeť, státní hymna). Nejčastěji se používají tyto:

Velký státní znak

Velký státní znak je tvořen štítem se čtyřmi poli. Jednotlivá pole symbolizují historická území České republiky: Čechy, Moravu a Slezsko, čtvrté pole pak republiku jako celek. Velký státní znak představuje spojení všech historických zemí státu a slouží k jeho vnější reprezentaci, označení budov, státních orgánů či úřadů.

Státní vlajka

Vlajka České republiky je oficiálním státním symbolem reprezentujícím Českou republiku na domácí i mezinárodní scéně. Skládá se z horního bílého pruhu a dolního červeného pruhu, do nichž je vsunut žerďový modrý klín. Užití barvy jsou národními barvami České republiky.

Prezidentská standarda

Vlajka prezidenta republiky je čtvercového tvaru. Standarda byla vytvořena při vzniku Československé republiky v roce 1918 jako jeden ze symbolů celého státu. Vyjadřuje nadřazenost prezidentova úřadu nad ostatními státními institucemi a orgány. Standarda se využívá pro označení prezidentova sídla na Pražském hradě v době jeho přítomnosti, dále při tiskových konferencích a bývá jí opatřena i prezidentská limuzína.

Státní hymna

Hymnou České republiky je od roku 1992 nepatrně pozměněná první sloka písně „Kde domov můj“ z původní české divadelní hry Fidlovačka. Autorem textu písně je Josef Kajetán Tyl, hudbu k ní složil František Škroup. Píseň rychle zlidověla a získala postavení národní písně. Státní hymnu lze hrát a zpívat při státních svátcích a při jiných příležitostech, je-li to obvyklé (například při zahájení mezistátních sportovních utkání, při kulturních akcích mezinárodního nebo slavnostního významu a podobně).

Text hymny

Kde domov můj,
kde domov můj?
Voda hučí po lučinách,
bory šumí po skalínách,
v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!
A to je ta krásná země,
země česká, domov můj,
země česká, domov můj!

Prvním prezidentem samostatné České republiky byl Václav Havel.

INFORMACE A POMOC

Státní správa

www.statnisprava.cz

Portál veřejné správy

www.portal.gov.cz

IMIGRACE A INTEGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

Podzimní pohled na Český Krumlov a Vltavu

Česká republika se stala po svém vzniku v roce 1993 z pohledu imigrace atraktivní zemí a počty usídlených cizinců postupně stoupaly, a to jak spontánní migrací (například kvůli zaměstnání, podnikání, studiu), tak i v důsledku válečných konfliktů v domovských státech příchozích cizinců.

Celkový počet cizinců v České republice je více než 589 tisíc (leden 2020), z toho přes 298 tisíc má v ČR trvalý pobyt (zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie, Ministerstvo vnitra).

Nejvýraznějšími skupinami cizinců z hlediska státního občanství, kteří přicházejí či již v České republice pobývají, jsou občané Ukrajiny, Slovenska, Vietnamu, Ruska, Polska a Německa (zdroj: Český statistický úřad).

Začleňování cizinců do společnosti, tedy jejich integrace, je klíčová pro soužití majoritní společnosti a cizineckých komunit i jednotlivců. Integrace cizinců je součástí aktivní politiky vlády. Vláda schvaluje Konceptci integrace cizinců. Integrační politiku v České republice koordinuje Ministerstvo vnitra. Další ministerstva realizují úkoly integrace v rámci svých kompetencí.

Mezi priority integrace cizinců z pohledu české vlády patří znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti a vzájemné vztahy cizinců a majoritní společnosti.

Integrační opatření se zaměřují především na dlouhodobě či trvale pobývajících cizince ze třetích zemí, vybraná opatření se však vztahují také na nově příchozí cizince ze třetích zemí se záměrem umožnit jim po příjezdu do ČR základní orientaci v hostitelské zemi.

Jedním z integračních opatření je právě adaptačně-integrační kurz, který má umožnit, aby se nově příchozí cizinci ze třetích zemí v počáteční době svého pobytu na území ČR seznámili se základními informacemi důležitými pro jejich orientaci v hostitelské společnosti. Povinnost absolvovat adaptačně-integrační kurz se vztahuje na cizince, jimž je po **1. 1. 2021** vydáno povolení k dlouhodobému pobytu (s výjimkou povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia, ochrany na území, karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance a investování) nebo povolení k trvalému pobytu podle § 66 nebo § 67 ZPC. Tuto povinnost musí splnit do 1 roku od udělení tohoto pobytového oprávnění. Kurz nemusí absolvovat cizinci mladší 15 let, starší 61 let a ti, kteří ho již absolvovali.

PŘÍNOS CIZINCŮ SPOLEČNOSTI

Cizinci přináší společnosti obohacení o své dovednosti, tradice, kvalifikace a podobně. Zvyšují tak různorodost společnosti, která je v globalizovaném světě přirozená a potřebná. Imigranti i hostitelská společnost by měli pracovat na tom, aby všechny nové dovednosti, kvalifikace a přínosy imigrantů byly dostatečně využity jak pro dobro přistěhovalců, tak i hostitelské společnosti.

V České republice se od roku 1989 obnovuje občanská společnost a občanská participace. Také cizinci se mohou účastnit zájmových nebo dobrovolnických aktivit v rámci svých komunit nebo regionálních spolků, mohou se také zapojit do činnosti nadací a nevládních neziskových organizací (NNO) a integračních center.

POBYT V ČR

Park ve městě Telč

INSTITUTE

Vydávání krátkodobých víz:

Ministerstvo zahraničních věcí ČR: zastupitelské úřady ČR

Veškeré pobytové záležitosti, prodlužování pobytu, hlášení změn, náležitosti žádostí:

Pracoviště Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (OAMP MVČR), oddělení pobytu cizinců

Kontrola pobytu, ověření formuláře Pozvání, ohlašovací povinnost po příjezdu na území:

Služba cizinecké policie

Informace v této kapitole jsou určeny občanům třetích zemí. Nejsou zaměřeny na občany EU, rodinné příslušníky občanů EU, žadatele o mezinárodní ochranu a držitele mezinárodní ochrany – pro tyto skupiny osob mohou platit odlišná pravidla.

Specifické podmínky pro život v ČR mají i občané třetích zemí – držitelé modrých a zaměstnaneckých karet například z hlediska pobytového oprávnění, zaměstnání či sloučení rodiny. Informace naleznete na informačním portálu Ministerstva vnitra (www.mvcr.cz/cizinci).

ZÁSADNÍ INSTITUTE

Pracoviště Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (OAMP MVČR), oddělení pobytu cizinců (pracoviště Ministerstva vnitra).

Toto je pracoviště, na které se budete obracet ve většině svých pobytových záležitostí, při prodlužování pobytu, při hlášení změn. Více viz následující kapitoly a kontakty na konci brožury.

Služba cizinecké policie. Služba cizinecké policie se zabývá kontrolou pobytu cizinců a ověřením formuláře Pozvání. U ní budete většinou plnit svou ohlašovací povinnost po příjezdu na území, nesplní-li ji za vás ubytovatel. Více viz následující kapitoly a kontakty na konci brožury.

Je velmi důležité mít na paměti rozdíl mezi pracovištěm Ministerstva vnitra (OAMP MVČR) a Službou cizinecké policie! Jedná se o dvě odlišné instituce s odlišnými kompetencemi. Dbejte na to, abyste své záležitosti řešili se správnou institucí!

ZÁKLADNÍ POJMY

Občan tzv. třetí země je občan státu, který není členským státem EU, a zároveň není občanem Islandu, Lichtenštejnska, Norska či Švýcarska.

Členskými státy EU jsou Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Polsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko.

Dlouhodobé vízum je vízum k pobytu nad 90 dnů (dále jen dlouhodobé vízum). Uděluje se na konkrétní dobu pobytu odpovídající požadovanému účelu (například podnikání, pozvání, rodinný, kulturní či sportovní účel, některé formy studia) a platnosti předložených dokladů, s platností nejdéle na 1 rok. O toto vízum se při prvním příjezdu do ČR žádá nejčastěji.

Povolení k dlouhodobému pobytu v ČR. Pokud budete chtít v ČR následně zůstat déle než 1 rok a budete nadále vykonávat stejnou aktivitu, za jejímž účelem jste přijeli, a pobýváte zde na základě dlouhodobého víza, pobyt prodloužíte žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu v ČR, které podáte na Ministerstvu vnitra, Odboru azylové a migrační politiky (OAMP). Povolení k dlouhodobému pobytu je pobytový titul, o nějž lze ve vybraných případech žádat již na zastupitelském úřadu ČR www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/adresar_diplomatickych_misi/ceske_urady_v_zahranici/index.html (studium, vědecký výzkum, společné soužití rodiny, modrá karta, zaměstnanecká karta, investování). Povolení k dlouhodobému pobytu se vydává na období nejdéle 2 let (s výjimkou dlouhodobého pobytu za účelem vnitropodnikově převedeného zaměstnance jiného členského státu EU, které lze udělit až na 3 roky, a dlouhodobého pobytu za účelem sloučení rodiny, které lze udělit až na 5 let). Povolení k dlouhodobému pobytu se vydává vždy za určitým účelem (účel pobytu) a lze jej opakovaně prodloužit.

Účel pobytu. Jedná se o zásadní pojem v pobytové legislativě. Zjednodušeně lze účel pobytu vysvětlit jako hlavní důvod vašeho pobytu v ČR, který vám byl také povolen. Účelem pobytu je zejména **zaměstnání, podnikání, studium, vědecký výzkum nebo společné soužití rodiny**.

Doložení účelu pobytu je jednou z náležitostí při žádosti o udělení dlouhodobého víza nebo dlouhodobého pobytu. Jeho plnění po celou dobu pobytu v ČR je vaší povinností, v opačném případě vám může být pobyt zrušen. Plněním účelu pobytu je myšleno to, že můžete odpovídajícími doklady prokázat jeho plnění po úplně celou dobu pobytu.

Účel pobytu je vždy jen jeden, ačkoli můžete být v situaci, kdy se vás týká více možností. Za určitých podmínek je však možné jej změnit. Aktuální účel pobytu naleznete formou kódu na vydaném pobytovém oprávnění. Význam kódů si můžete ověřit na stránkách Ministerstva vnitra (www.mvcr.cz/soubor/kody-viz-a-povoleni-k-pobytu.aspx).

Jestliže se vaše situace změnila a vy hodláte pobývat na území ČR za jiným účelem, než vám byl doposud povolen, jste povinni požádat o vydání nového povolení k dlouhodobému pobytu. Zákon však stanoví následující omezení:

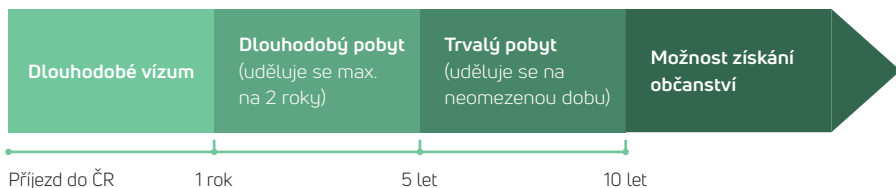
- Pobýváte-li na území na základě dlouhodobého víza, nemůžete požádat o vydání dlouhodobého pobytu za jiným účelem, než je účel dlouhodobého víza. Výjimkou je účel společné soužití rodiny, vědecký výzkum nebo zaměstnanecká karta.
- Hodláte-li na území pobývat za účelem podnikání, můžete o takovou změnu požádat, pokud jste držitelem platného povolení k dlouhodobému pobytu a na území pobýváte po dobu delší než 5 let.
- Máte-li povolen dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny, můžete po 3 letech pobytu na území nebo po dosažení věku 18 let požádat Ministerstvo vnitra o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem.
- Máte-li povolen dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny, ale s nositelem oprávnění k pobytu došlo k rozvodu, máte možnost požádat o vydání nového povolení k dlouhodobému pobytu, jestliže manželství trvalo alespoň 5 let a ke dni rozvodu pobýváte na území ČR alespoň 2 roky. Tuto žádost musíte podat ve lhůtě jednoho roku od rozvodu.

V případě, že měníte účel dlouhodobého pobytu na společné soužití rodiny, případně chcete požádat o zaměstnaneckou nebo modrou kartu anebo o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu či investování, můžete takovou žádost podat v rámci pobytu na dlouhodobé vízum anebo povolení k dlouhodobému pobytu přímo na území České republiky. Toto neplatí, pobýváte-li na území na základě dlouhodobého víza uděleného za účelem sezónního zaměstnání nebo za účelem strpění pobytu na území či mimořádného pracovního víza.

Mezi dlouhodobým vízem a povolením k dlouhodobému pobytu existují zásadní rozdíly. Vyplynávají z nich odlišná práva a povinnosti, a proto je důležité, abyste při komunikaci s úřady (nebo také integračními centry) užívali správné pojmy!

ČASOVÁ OSA POBYTU V ČR A PRODLUŽOVÁNÍ POBYTU

Žádost o prodloužení doby pobytu na území na dlouhodobé vízum (prodloužení doby platnosti víza)

Žádost o prodloužení doby pobytu na území na dlouhodobé vízum a doby platnosti dlouhodobého víza se podává na pracovišti Ministerstva vnitra, Odboru azylové a migrační politiky (často se setkáte se zkratkou OAMP).

Pokud váš stávající a plánovaný pobyt dohromady nepřesáhne 1 rok, budete žádat o prodloužení doby pobytu (platnosti víza). Podmínkou je, že trvá stejný účel pobytu a předložíte stanovené náležitosti žádosti.

Přijetí žádosti o prodloužení doby pobytu a doby platnosti na dlouhodobé vízum podléhá správnímu poplatku (výši poplatků zveřejňuje Ministerstvo vnitra na svém webu). Osвобоzení od tohoto poplatku jsou děti mladší 6 let a osoby, jimž bylo vízum uděleno za účelem studia. Správní poplatky se platí formou kolku, který můžete zakoupit na vybraných pracovištích České pošty.

Neuhrazení správního poplatku nebo nepředložení náležitostí žádosti činí tuto žádost nepřijatelnou. Řízení o nepřijatelné žádosti není zahájeno a žádost se vrací zpět žadateli.

Přechod na dlouhodobý pobyt v České republice

Pokud pobýváte v ČR na základě dlouhodobého víza a rozhodnete se pobyt prodloužit (pobyt přesáhne 1 rok), můžete si v zákonné lhůtě podat žádost o povolení k dlouhodobému pobytu. Pokud tento den připadne na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem této lhůty nejbližší následující pracovní den. V poslední den lhůty musí být žádost na pracovišti OAMP MV ČR. Podmínkou je, že žádáte o povolení k dlouhodobému pobytu za stejným účelem a doložíte zákonem stanovené náležitosti žádosti.

Přijetí žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu je zpoplatněno.

Žádost o prodloužení doby pobytu na území na základě povolení k dlouhodobému pobytu

Pokud pobýváte v ČR na základě povolení k dlouhodobému pobytu a rozhodnete se požádat o prodloužení doby jeho platnosti, v zákonné lhůtě si může podat žádost o jeho prodloužení. Pokud tento den připadne na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem této lhůty nejbližší následující pracovní den. I zde musíte doložit veškeré zákonem stanovené náležitosti žádosti.

Pokud tuto žádost nepodáte ve stanovené lhůtě, znamená to až na výjimky ukončení vašeho pobytu v ČR!

Přijetí žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu je zpoplatněno.

Povolení k trvalému pobytu

O povolení k trvalému pobytu je možno zažádat na pracovišti Ministerstva vnitra po pěti letech nepřetržitého pobytu v ČR. Zákon o pobytu cizinců stanovuje, které doby pobytu se do těchto 5 let započítávají a které nikoli (doba studia v České republice se započítává pouze jednou polovinou). K získání trvalého pobytu je třeba mimo jiné ovládat a prokázat znalost českého jazyka zkouškou alespoň na úrovni A1 (do budoucna se počítá s úrovní A2) podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (tato povinnost se nevztahuje na cizince mladší 15 let nebo starší 60 let, tělesně nebo mentálně postižené). Zkouška se skládá z písemné a ústní části. Pokud ve zkoušce uspějete, bude vám vydáno osvědčení.

Přijetí žádosti o povolení k trvalému pobytu je zpoplatněno.

BIOMETRIKA

Biometrickými údaji jsou myšleny zobrazení obličeje a otisky prstů. Biometrické údaje se snímají prostřednictvím speciálních technických zařízení na pracovištích Ministerstva vnitra. Zde se vydávají průkazy o povolení k pobytu obsahující nosič dat s biometrickými údaji.

Snímání biometrických údajů se týká občanů třetích zemí pobývajících v ČR na základě povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu. Nevztahuje se na občany třetích zemí pobývajících v ČR na základě dlouhodobého víza.

Tato praxe vyplývá z evropské legislativy.

Pokud byla kladně vyřízena vaše žádost o vydání povolení k pobytu, budou pořízeny biometrické údaje cizince a jeho podpis, určený k digitálnímu zpracování.

Po pořízení biometrických údajů budete vyzváni, abyste se nejpozději do 60 dnů dostavili na stejné pracoviště Ministerstva vnitra, kde si průkaz převeźmete. Před převzetím průkazu opět poskytnete biometrické údaje, aby mohlo být ověřeno, že vyrobený průkaz správně funguje.

V případě změny údajů uvedených v průkazu (například příjmení či osobního stavu – uzavření manželství) jste povinni změnu ohlásit Ministerstvu vnitra do 3 pracovních dnů ode dne, kdy nastala.

V případě změny místa pobytu (bydliště) jste povinni změnu ohlásit do 30 dnů ode dne změny, pokud předpokládaná změna místa pobytu bude delší než 30 dnů (pobýváte-li na území na základě dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu). Máte-li povolen trvalý pobyt, jste povinni změnu ohlásit do 30 pracovních dnů ode dne změny, pokud předpokládaná změna místa pobytu bude delší než 180 dnů.

Dávejte si pozor na ztrátu nebo poškození biometrického průkazu. Za vydání náhradního průkazu byste platili vysoké správní poplatky.

SCHENGENSKÝ PROSTOR

Česká republika je od roku 2007 součástí schengenského prostoru. Schengenský prostor je společné území států, na jejichž společných hranicích nejsou prováděny hraniční kontroly osob. Neprovádění hraničních kontrol je kompenzováno zesílenou spoluprací a společnými pravidly pro ochranu vnějších hranic, policejní a justiční spoluprací, ochranu osobních údajů, vydávání krátkodobých (schengenských) víz a sdílení údajů v rámci Schengenského informačního systému. Jednotlivé státy schengenského prostoru si vyměňují informace. Pokud se dopustíte porušení zákona v jednom státu, může to způsobit zákaz vstupu do ostatních států schengenského prostoru.

Členské státy schengenského prostoru

Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Island, Itálie, Lichtenštejnsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Švýcarsko. Ostatní členské státy EU, tedy Bulharsko, Chorvatsko, Irsko, Kypr a Rumunsko, nejsou členy schengenského prostoru.

Právo cestovat v Schengenu

Jste-li držitelem platného dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému či trvalému pobytu a zároveň platného cestovního dokladu, můžete cestovat do jiných zemí schengenského prostoru a strávit na jejich území až 90 dnů během období 180 dnů. Doba pobytu se začíná počítat dnem prvního vstupu do jiného státu schengenského prostoru. Po vyčerpání 90 dní v období 180 dnů je třeba daný stát schengenského prostoru opustit a vrátit se do ČR (nebo opustit schengenský prostor úplně). Platí tedy pravidlo, že kdykoli se „podíváte“ zpátky o 180 dnů, doba pobytu v jiných státech schengenského prostoru nesmí přesáhnout celkem 90 dnů.

Pro kontrolu maximální možné délky pobytu můžete využít nezávaznou kalkulačku:

<https://ec.europa.eu/assets/home/visa-calculator/calculator.htm?lang=en>

(návod, jak kalkulačku používat: **www.ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/docs/short_stay_schengen_calculator_user_manual_en.pdf**).

Pro kontrolu délky pobytu je nutno vybrat funkci Planning.

V případě cest do zemí EU, které nejsou součástí schengenského prostoru, si podmínky pro cestování ověřte na zastupitelském úřadě. Je možné, že budete potřebovat pro vstup na území těchto států vízum (i pro tranzitní prostory letiště).

Seznam zastupitelských úřadů je například na stránkách Ministerstva zahraničních věcí na **www.mzv.cz**.

Schengenský informační systém – SIS

Schengenský informační systém (SIS) slouží k výměně informací zejména o osobách hledaných v rámci trestního stíhání, o osobách, které nemají právo vstoupit nebo pobývat v zemích schengenského prostoru, o pohřešovaných osobách nebo o odcizených či ztracených dokladech.

Porušení zákona v jednom státu a zanesení údajů do SIS může způsobit zákaz vstupu do ostatních států schengenského prostoru nebo ukončení vašeho pobytu v nich.

Výdělečná činnost v zemích schengenského prostoru

Výkon výdělečné činnosti, který vám byl povolen v ČR, se vztahuje pouze na Českou republiku. V ostatních zemích schengenského prostoru je nutné ověřit si podmínky pro výkon výdělečné činnosti přímo v konkrétní zemi. Dejte si pozor na to, že výdělečná činnost bez patřičného povolení může být v daném státě nezákonná!

KRÁTKODOBÁ NÁVŠTĚVA

Pokud si chcete pozvat návštěvu ze státu mimo Evropskou unii, vaše návštěva si může na zastupitelském úřadu ČR podat **žádost o krátkodobé (schengenské) vízum**, které opravňuje k pobytu do 90 dnů. O této žádosti rozhoduje zastupitelský úřad. O prodloužení doby pobytu na krátkodobé vízum rozhoduje policie (Odbor cizinecké policie).

Jednou z možností je „Pozvání“ pro vaši návštěvu. Pozvání se předkládá na předepsaném formuláři a musí být ověřeno na pracovišti Služby cizinecké policie. Vaše návštěva pak ověřeným pozváním doloží účel pobytu v ČR při podání žádosti o krátkodobé vízum na zastupitelském úřadu.

Podrobnosti k vydávání krátkodobých víz naleznete na stránkách Ministerstva zahraničních věcí na **www.mzv.cz** v sekci „Vstup a pobyt“.

RODINNÍ PŘÍSLUŠNÍCI

Podmínky pobytu rodinných příslušníků v ČR

Pokud mají vaši rodinní příslušníci zájem pobývat s vámi v České republice déle než 90 dnů, dle okolností si mohou zažádat o dlouhodobé vízum nebo povolení k dlouhodobému pobytu. Typ zvoleného pobytového oprávnění poté určuje požadované náležitosti, délku řízení o žádosti i následná práva a povinnosti v ČR.

Dlouhodobé vízum se uděluje maximálně na 1 rok, poté si mohou požádat o povolení k dlouhodobému pobytu. Délka vydaného povolení pro vaše rodinné příslušníky se bude odvíjet od typu vašeho pobytu (zda jste držitelem dlouhodobého, nebo trvalého pobytu), maximálně se však vydává na 2 roky.

Vaši rodinní příslušníci mohou během pobytu v ČR pracovat jen na základě zaměstnanecké karty nebo povolení k zaměstnání. Cizinec, který má povolen dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny, má volný vstup na trh práce a nepotřebuje pracovní povolení, zaměstnaneckou kartu ani modrou kartu. Informace ohledně vydávání pracovních povolení vám podá Úřad práce České republiky, informace o zaměstnaneckých kartách zase Ministerstvo vnitra ČR.

Pro pobyt v České republice delší než 90 dnů si mohou vaši rodinní příslušníci na zastupitelském úřadu České republiky požádat o:

Dlouhodobé vízum za účelem „rodinným“

S výsledkem žádosti vaše rodinné příslušníky kontaktuje zastupitelský úřad ČR, který také vlepí vízový štítek do cestovního dokladu. Do 3 dnů po příjezdu do ČR musí vaše rodina splnit u cizinecké policie ohlašovací povinnost.

Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na území

Tuto žádost o dlouhodobý pobyt mohou podat vaši rodinní příslušníci (manželka, dítě mladší 18 let, zletilé nezaopatřené dítě, osamělý cizinec starší 65 let, který se o sebe nedokáže ze zdravotních důvodů sám postarat), pokud s vámi hodlají dlouhodobě pobývat na území České republiky.

Podmínkou pro vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na území je, že vy jste držitelem povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu a na území pobýváte alespoň 15 měsíců. Pokud jde o sloučení manželů, současně musí každý z vás dosáhnout věku 20 let. Výjimku tvoří rodinní příslušníci cizinců, kteří v ČR pobývají na zaměstnaneckou kartu. Pokud jste držitelem zaměstnanecké karty a pobýváte na území České republiky nejméně 6 měsíců, vašim rodinným příslušníkům lze vydat povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny.

Pokud se na rodinné příslušníky nevztahuje vízová povinnost, mohou po kladném vyřízení žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu přicestovat do ČR. Na území se dostaví na pracoviště Ministerstva vnitra ke splnění ohlašovací povinnosti a poskytnutí biometrických údajů za účelem vydání průkazu o povolení k pobytu. Zde si později také

vyzvednou průkaz o povolení k pobytu.

Pokud se na ně vízová povinnost vztahuje, vydá jim pro cestu zastupitelský úřad ČR „vízum nad 90 dnů za účelem převzetí povolení k pobytu“ (tzv. D/VR). Po příjezdu do ČR se taktéž musí do 3 pracovních dnů dostavit na pracoviště Ministerstva vnitra ke splnění veškerých povinností. Zmeškání této lhůty je důvodem pro zastavení řízení o žádosti (nevydání povolení).

Předtím, než se pustíte do řešení žádosti pro svou rodinu, zvažte, zda budete mít jako rodina dostatečné příjmy k pobytu na území ČR. Zákonem požadovaný příjem rodiny budete muset věrohodně prokázat, až si vaši rodinní příslušníci budou podávat žádost o povolení k pobytu.

Lhůty pro vydání rozhodnutí k žádosti o dlouhodobé vízum nebo dlouhodobý pobyt jsou uvedeny v zákoně o pobytu cizinců. Další informace můžete nalézt také na stránkách

SHRNUTÍ

Po vstupu na území ČR máte povinnost ohlásit svoji přítomnost do 3 dnů příslušnému odboru cizinecké policie nebo na pracovišti Ministerstva vnitra (v případě, že jste přijel do ČR na základě víza za účelem převzetí povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu – D/VR). Ohlašovací povinnost se nevztahuje na cizince, který tuto povinnost splnil u ubytovatele (hotel, studentská kolej). Ohlašovací povinnost se rovněž nevztahuje na osoby mladší 15 let. POZOR! V případě, že jste přijel do ČR na základě víza za účelem převzetí povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu, tzv. D/VR, jste povinen dostavit se do 3 pracovních dnů od příjezdu na území osobně na pracoviště Ministerstva vnitra, v opačném případě bude řízení o vaší žádosti zastaveno.

Máte povinnost po celou dobu pobytu plnit účel, za kterým vám bylo uděleno dlouhodobé vízum nebo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu.

Během pobytu v ČR máte povinnost hlásit do 3 pracovních dnů změnu příjmení, osobního stavu, změnu údajů v pase a změnu údajů v průkazu o povolení k pobytu.

Máte též povinnost do 30 dnů hlásit změnu místa pobytu (adresu) v ČR. Všechny změny se hlásí s pomocí dokumentů, které tuto změnu prokazují. Pokud nenahlásíte včas změny, hrozí vám finanční pokuta.

Dbejte na přesné dodržování lhůt, které jsou vymezené zákonem. V České republice se lhůty při komunikaci s úřady dodržují přesně!

Je vaší povinností umožnit pořízení biometrických údajů za účelem vydání průkazu o povolení k pobytu.

Při pobytové kontrole cizineckou policií musíte na požádání předložit platný cestovní doklad, průkaz o povolení k pobytu a doklad o zdravotním pojištění

A POMOC

Vydávání krátkodobých víz:

Ministerstvo zahraničních věcí ČR: zastupitelské úřady ČR

www.mzv.cz

Veškeré pobytové záležitosti, prodlužování pobytu, hlášení změn, náležitosti žádostí:

Pracoviště Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (OAMP MVČR), oddělení pobytu cizinců www.mvcr.cz/cizinci – zde získáte kontakty na pracoviště Ministerstva vnitra v regionech.

Pro dotazy můžete kontaktovat:

Infolinka Ministerstva vnitra: tel: (+420) 974 820 680

Kontrola pobytu, ověření formuláře Pozvání, ohlašovací povinnost po příjezdu na území:**Služba cizinecké policie**

www.policie.cz/clanek/informace-pro-pobyt-cizincu.aspx

Bezplatné informace a poradenství:

Integrační centra – www.integracnicentra.cz

Nevládní neziskové organizace (NNO) – www.cizinci.cz – adresář kontaktů

Vuhrané kontakty naleznete na konci brožury.

ŠKOLSTVÍ, VZDĚLÁVÁNÍ, UZNÁVÁNÍ VZDĚLÁNÍ

Fasáda budovy základní školy v Praze

INSTITUTE

Školství, vzdělávání, rejstřík škol, uznávání vzdělání, informace, legislativa:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Kontrola dodržování právních předpisů v oblasti školství, inspekční činnost:

Česká školní inspekce

Krajské orgány (školské odbory při krajských úřadech)

Obecní orgány (školské odbory při obecních / městských úřadech)

VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVA V ČR

Systém vzdělávání řídí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dle Školského zákona a Zákona o vysokých školách, které vymezují proces postupného získávání kvalifikace v jednotlivých stupních vzdělávací soustavy.

Stupně vzdělání v České republice: základní, střední, střední s výučním listem, střední s maturitou, vyšší odborné vzdělání, vysokoškolské vzdělání

Druhy škol v České republice:

- mateřská škola (MŠ);
- základní škola (ZŠ);
- střední škola (SŠ): gymnázium, střední odborná škola (SOŠ), střední odborné učiliště (SOU);
- konzervatoř;
- vyšší odborná škola (VOŠ);
- základní umělecká škola (vzdělává v oblasti umění a je řízena MŠMT, ale stojí mimo vzdělávací systém);
- jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky;
- vysoká škola (VŠ).

Školy v ČR se dle zřizovatele dělí na státní, veřejné, soukromé a církevní. Vzdělávání mimo státní nebo veřejné školy bývá zpravidla zpoplatněno.

Školní rok trvá od září do června (MŠ, ZŠ, SŠ). Hlavní, letní prázdniny jsou celé dva měsíce v červenci a srpnu. Akademický rok stanovuje rektor dané vysoké školy a obvykle trvá od 1. října do 30. září.

PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Mateřská škola, často označovaná jako školka, poskytuje předškolní vzdělávání dětem zpravidla od 3 do 6 let. Účast na předškolním vzdělávání je dobrovolná s výjimkou 1 roku, který předchází nástupu dítěte na základní školu. Pro děti, které dosáhly do konce srpna daného kalendářního roku 5 let, je tedy vzdělávání v mateřské škole povinné.

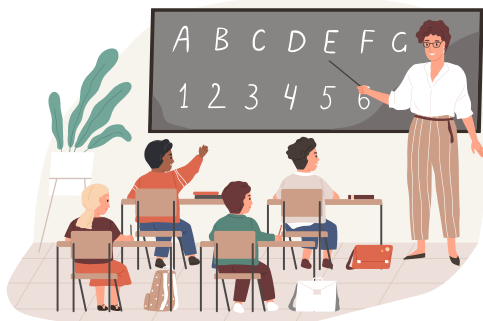
Mateřské školy jsou zřizované státem, krajem, obcí nebo soukromým zřizovatelem, mohou tedy být bezplatné nebo vybírat školné. Všechny mateřské školy zpravidla vybírají stravné (poplatek za stravu dětí při pobytu v MŠ).

Do mateřské školy je potřeba dítě zapsat. Začněte se o zápis do mateřské školy zajímat v dostatečném předstihu, kapacita mateřských škol bývá v posledních letech výrazně naplněna. Zápis do mateřských škol se koná obvykle na jaře. Přesný termín a místo určuje ředitel dané mateřské školy, což bývá obvykle v dostatečném předstihu zveřejněno na webových stránkách MŠ a na stránkách zřizovatele (například městské části / obce).

ZÁKLADNÍ VZDĚLÁNÍ – POVINNÁ ŠKOLNÍ DOCHÁZKA NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE

Povinná školní docházka trvá v součtu 10 let (poslední rok v mateřské škole a devět let na základní škole). Na základní škole se vztahuje na děti po dosažení šesti let, pokud jim není povolen odklad (na základě nedostatečné zdravotní či duševní vyspělosti dítěte). Povinná školní docházka se vztahuje na občany České republiky a cizince, kteří mají na území povolen pobyt na dobu delší než 90 dnů, a to i v případě, že neumí česky.

Je povinností rodičů posílat děti ve věku od 6 do 15 (maximálně do 17) let do školy k získání povinného základního vzdělání. V opačném případě se rodiče (případně zákonný zástupce) dopouští protiprávního jednání, za což jim hrozí sankce.

Všichni cizinci mají přístup k základnímu vzdělání, pokud pobývají na území ČR. Oprávněnost svého pobytu v ČR nemusíte v případě žádosti o přijetí do základní školy prokazovat.

Každý má zákonem garantované právo na bezplatné vzdělání ve veřejných základních a středních školách. Na soukromých školách je vzdělávání poskytováno na základě úhrady školného.

Školy obvykle nabízejí obědy v jídelně, družiny a volnočasové kroužky, tyto služby však jsou zpravidla zpoplatněné.

Do základní školy je třeba se zapsat na základě vypisovaných termínů školy (obvykle 1. až 30. dubna). Je vhodné se informovat na vybrané škole s předstihem již po příjezdu do ČR. O přesných termínech zápisu informují základní školy předem na svých nástěnkách či webových stránkách.

Některé školy poskytují dětem cizinců přípravné kurzy češtiny. Kurzy českého jazyka je možno absolvovat i ve vybraných NNO, integračních centrech a jazykových školách. Specializované NNO na vzdělávání vám pomohou v komunikaci s učiteli na škole a při vzdělávání vašich dětí.

Dokladem o dosažení základního vzdělání v ČR je obvykle vysvědčení o úspěšném ukončení devátého ročníku základního vzdělávání (informace o výjimkách vám poskytne vybrané NNO nebo integrační centra).

STŘEDNÍ VZDĚLÁNÍ

Po ukončení základní školy nebo splnění povinné školní docházky lze pokračovat ve vzdělávání na střední škole (gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště) nebo konzervatoři. Toto vzdělání však již není povinné.

Střední školy připravují žáky k dalšímu studiu nebo k výkonu povolání a pracovních činností. Absolvent získá podle typu střední školy a oboru buď střední vzdělání (1–2 roky denního studia), střední vzdělání s výučním listem (2–3 roky denního studia), nebo střední vzdělání s maturitní zkouškou (4 roky denního studia).

Maturitní zkouška (maturita) je nutným předpokladem k přijetí na vyšší odbornou či vysokou školu. V současnosti existuje jednotná maturita pro všechny maturanty. Více informací lze nalézt na **www.novamaturita.cz**.

Střední vzdělání je dle typu ukončeno buď závěrečným vysvědčením (střední vzdělání), výučním listem (střední vzdělání s výučním listem), nebo maturitním vysvědčením (střední vzdělání s maturitní zkouškou).

VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Tento typ vzdělávání dále rozvíjí střední vzdělávání a poskytuje jak všeobecné, tak ale i odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon profese. V denní formě trvá 3 roky včetně odborné praxe, u zdravotnických oborů 3,5 roku.

Na veřejných VOŠ se hradí školné až 5 000 korun za rok, na soukromých je školné stanoveno smluvně.

Vyšší odborné vzdělání je ukončeno absolutoriem. Absolventi získávají vysvědčení o absolutoriu a diplom a je jim přiznáno právo užívat akademický titul „diplomovaný specialista“, který se píše ve zkrácené formě za jménem („DiS.“).

VYSOKÉ ŠKOLY

Vysoké školy jsou veřejné, soukromé a státní (VŠ vojenská a policejní). Podmínkou přijetí je úspěšně absolvované přijímací řízení a dosažené úplné střední všeobecné nebo odborné vzdělání (maturita).

Cizinci mohou studovat na vysokých školách za stejných podmínek jako občané ČR, pokud je výuka vedena v češtině. Veřejné a státní VŠ poskytují vzdělání v českém jazyce zdarma.

Většina VŠ požaduje znalost češtiny na úrovni

B1, což je poměrně vysoká úroveň. Některé školy ověřují znalost jazyka vlastní zkouškou.

Cizinci, kteří chtějí studovat na veřejné VŠ v jiném než českém jazyce, si musí své studium zaplatit.

V České republice rozlišujeme bakalářské studium (na 3 roky) a magisterské studium (zpravidla na 2 roky po bakalářském studiu, nebo samostatně na 5 i více let).

Absolventi VŠ získávají právo užívat akademický titul „bakalář“, který se píše ve zkrácené formě před jménem („Bc.“), „magistr“, který se píše ve zkrácené formě před jménem („Mgr.“), případně existují i jiné tituly – například „inženýr“, který se píše ve zkrácené formě před jménem („Ing.“).

POBYT CIZINCŮ ZA ÚČELEM STUDIA

Od 31. 7. 2019 došlo k zúžení pojmu „studium“ dle zákona o pobytu cizinců. Studium je studium v akreditovaných studijních programech na vysoké škole. Dále je studiem střední vzdělávání a vyšší odborné vzdělávání na střední škole, konzervatoři nebo vyšší odborné škole, které je uskutečňováno v rámci výměnného programu (pokud toto střední vzdělání není uskutečňováno v rámci výměnného programu, nejedná se o studium dle zákona o pobytu cizinců). Studium se dále rozumí stipendijní pobyt, stáž a evropská dobrovolná služba.

Pokud cizinec pobývá v České republice na základě dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia, **musí po celou dobu být studentem**, tedy plnit účel pobytu. To znamená, že musí být schopen prokázat status studenta prostřednictvím potvrzení o studiu každý den platnosti účelu pobytu studium. **Potvrzení o studiu** musí cizinec mít od školy zajištěno i po dobu letních prázdnin nebo až do doby řádného ukončení studia (semestrální zkoušky, státní závěrečná zkouška a podobně).

Při studiu mohou cizinci pracovat i podnikat, stále však musí plnit hlavní účel pobytu, tedy studovat. Více informací k zaměstnávání studentů naleznete v kapitole Zaměstnání.

Během studia v ČR může cizinec po dobu letních prázdnin odcestovat. Pokud v tu dobu bude mít v řízení jakoukoli pobytovou žádost, musí svůj odjezd řádně nahlásit na pracovišti Ministerstva vnitra a zařídít si přebírání pošty.

Pokud se rozhodne **změnit školu**, musí řádně ukončit studium na jedné škole a studium na nové škole musí na to předchozí souvisle navazovat. Původní škola nahlásí Ministerstvu vnitra ukončení studia, na cizinci je nahlásit změnu a navazující studium na škole nové. Změny se hlásí na pracovišti Ministerstva vnitra do 3 dnů.

V případě **vyloučení ze školy** má daná škola zákonem uloženou povinnost o tomto informovat Ministerstvo vnitra a vízum nebo povolení k dlouhodobému pobytu může být na základě této skutečnosti zrušeno.

UZNÁVÁNÍ VZDĚLÁNÍ

V některých případech je cizinec povinen předložit doklad osvědčující odbornou způsobilost pro výkon požadovaného zaměstnání. Uznání zahraničních vysvědčení a diplomů je také důležité, pokud chce daná osoba v České republice pokračovat ve studiu. K tomu, aby byly doklady o dosaženém vzdělání (diplomy a vysvědčení) považovány za rovnocenné a platné, je třeba nechat je uznat a získat k nim patřičný dokument, který toto uznání potvrzuje.

Nostrifikací se rozumí uznání rovnocennosti dosaženého stupně zahraničního vzdělání (základního, středního, vyššího odborného nebo vysokoškolského) se vzděláním v České republice.

Diplomy ze **základních, středních a vyšších odborných škol se nostrifikují na odborech školství u příslušných krajských úřadů**. K řízení o nostrifikaci je nutné doložit originál zahraničního vysvědčení nebo jeho ověřenou kopii a doklad o obsahu a rozsahu studia v zahraničí. Někdy je potřeba doklad o skutečnosti, že škola je uznána státem, pokud to není jasné z vysvědčení. Žádost se vyplňuje na daném krajském úřadu. Doklady, pokud mezinárodní smlouva (mezinárodní smlouva o právní pomoci, Haagská úmluva) neukládá jinak, musí být legalizovány a opatřeny úředně ověřeným překladem do českého jazyka. Vzdělání je nostrifikováno, jen pokud studium v zahraničí svým obsahem a rozsahem odpovídá studiu na české škole. Pokud rozsah a obsah zahraničního vzdělání neodpovídá úplně, pak je nostrifikace zamítnuta. Pokud se zahraniční vzdělání odlišuje zčásti nebo student nepředloží úplné doklady, musí složit tzv. nostrifikační zkoušku. Poté dostává protokol, který při úspěšném vykonání nostrifikační zkoušky odevzdá na krajském úřadě, a na jeho základě obdrží nostrifikační doložku.

Žádost o uznání základního, středního nebo vyššího odborného vzdělání je zpoplatněna. Poplatek se hradí krajskému úřadu.

V případě žádosti o **uznání vysokoškolského vzdělání** získaného v zahraničí je nutné se **obracet přímo na veřejnou vysokou školu**, která uskutečňuje obsahově obdobný akreditovaný studijní program, nebo na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, bylo-li vzdělání získáno ve státě, s nímž má ČR uzavřenu mezinárodní smlouvu o vzájemném uznávání rovnocennosti dokladů o dosaženém vzdělání.

Žádost o uznání vysokoškolského vzdělání je zpoplatněna. Poplatek se hradí vybrané vysoké škole, u které žádáte o uznání vzdělání.

U legalizace (ověřování listin) se také můžete setkat s pojmy **apostila a superlegalizace**. Smyslem apostily i superlegalizace je věrohodně prokázat skutečnost, že listina byla vydána nebo ověřena určitým justičním nebo správním orgánem příslušného státu anebo před ním podepsána. Ověřuje se tedy pravost úředního razítka a podpisu na listině, nikoli obsah listiny samotné. Ověřování listin je potvrzení jejich pravosti s cílem vyloučení padělků.

K legalizaci naleznete více informací na stránkách Ministerstva zahraničních věcí: www.mzv.cz/jnp/cz/cestujeme/overovani_listin/index.html.

K uznávání vzdělání naleznete informace na stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy: www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/uznavani-vzdelani.

ŠIKANA VE ŠKOLE

Šikana patří mezi nejzávažnější negativní jevy v současné škole, i když její problematika se neprojevuje pouze ve školách a nezahrnuje jen věkovou kategorii školáků. Riziko šikany hrozí ve všech institucionalizovaných systémech a větších kolektivech.

Šikanou označujeme jakékoli chování, jehož záměrem je opakovaně ohrožovat nebo zastrášovat jiného člověka, případně skupinu lidí, či jim ubližovat. Šikana zahrnuje jak fyzický útok v podobě bití, poškozování věcí druhé osoby, tak i slovní útok v podobě vydírání, nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Většina případů šikany mezi dětmi se odehrává ve škole, na cestě do školy nebo ze školy, případně v okolí bydliště. Nebezpečí šikany spočívá především v závažnosti, dlouhodobém působení a s tím souvisejících následcích v oblasti duševního a fyzického zdraví.

Varianty šikany i metody, jimiž je prováděna, jsou velmi různorodé. Zpravidla má agresor nad obětí fyzickou, početní nebo mocenskou převahu. Následky šikany si do života odnášejí všichni zúčastnění, největší dopad má ale pochopitelně na oběť.

V případě podezření, že u vašeho dítěte dochází k šikaně, neváhejte tento problém řešit. Zjistěte o útoku na své dítě co nejvíce informací. Spojte se s ředitelem školy nebo s třídním učitelem a trvejte na osobní schůzce. Při zprostředkování komunikace se školou vám mohou pomoci integrační centra nebo neziskové organizace, jejichž kontakty naleznete na konci této brožury.

ZKOUŠKA Z ČEŠTINY PRO CIZINCE A KURZY ČESKÉHO JAZYKA

Znalosti českého jazyka ověřené zkouškou jsou nutné pro získání trvalého pobytu v ČR (na úrovni A1/A2) i při žádosti o státní občanství České republiky (na úrovni B1). S jazykovou přípravou mohou pomoci NNO, integrační centra nebo jazykové školy. Zkoušku je možné si vyzkoušet nanečisto, existují příručky pro účely jejího absolvování.

Více informací najdete na webové stránce **www.cestina-pro-cizince.cz**.

V České republice naleznete množství kurzů českého jazyka, které vám pomohou snáze se v nové zemi integrovat. Navštěvovat můžete placené kurzy na jazykových školách nebo v rámci přípravy na vysokoškolské studium i na konkrétních vysokých školách. Případně se obraťte na nevládní neziskové organizace a integrační centra a doptejte se na jejich aktuální nabídku kurzů češtiny, které jsou buď zdarma, nebo za menší poplatek.

INFORMACE A POMOC

Školství, vzdělávání, rejstřík škol, uznávání vzdělání, informace, legislativa:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

www.msmt.cz

Uznávání vzdělání:

Odbory školství krajských úřadů

Veřejné vysoké školy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)

Odbor vysokých škol nebo odbor vzdělávací soustavy

Karmelitská 7, 118 12 Praha 1

www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/uznavani-vzdelani

Nevládní neziskové organizace a integrační centra v rámci sociálního poradenství

Nevládní nezisková organizace META

Kurzy češtiny, vzdělávací poradenství, komunikace s učiteli, asistence při zápisech dětí do škol, uznávání vzdělání a podobně

www.meta-ops.cz

Čeština pro cizince:

www.cestina-pro-cizince.cz

ZAMĚSTNÁNÍ

Pohybující se pomník Franze Kafky od umělce Davida Černého, Praha

PO
laurant by Kogo

INSTITUTE

Práce v ČR, informace, agentury práce, volná pracovní místa (i pro cizince) **Ministerstvo práce a sociálních věcí**

Vydávání zaměstnaneckých karet

Pracoviště Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (OAMP MVČR),
Oddělení pobytu cizinců

Vydávání povolení k zaměstnání a závazných stanovisek

Úřad práce České republiky

Podněty ke kontrole pracovních podmínek a bezpečnosti práce u zaměstnavatele

Inspektorát práce

VSTUP NA TRH PRÁCE

Pro úspěšné uplatnění se na trhu práce na území České republiky je důležité mít platné pobytové oprávnění a vědět, jestli máte volný vstup na trh práce, nebo k zaměstnání potřebujete nějaký druh povolení.

Volný vstup na trh práce závisí na vašem pobytovém oprávnění, charakteru pracovní činnosti anebo jiných podmínkách.

Volný vstup na trh práce mají například:

- občané EU a jejich rodinní příslušníci,

- cizinci s povolením k trvalému pobytu,
- držitelé mezinárodní ochrany (azyl nebo doplňková ochrana),
- cizinci, kteří mají platné povolení k dlouhodobému pobytu za účelem soužití rodiny na území ČR s cizincem s trvalým či dlouhodobým pobytem, anebo s uděleným azylem,
- cizinci, kteří se soustavně připravují na své budoucí povolání (studenti denního studia na střední škole, konzervatoři, vyšší odborné školy a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a studenti prezenčního studia na vysoké škole),
- cizinci, kteří získali střední nebo vyšší odborné vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání v konzervatoři podle školského zákona nebo vysokoškolské vzdělání podle zákona o vysokých školách.

U těchto cizinců se pro výkon práce žádné povolení k zaměstnání, zaměstnanecká karta anebo modrá karta nevyžaduje. Zaměstnavatel je povinen pouze oznámit jejich zaměstnání nejpozději v den nástupu do práce příslušné krajské pobočce Úřadu práce České republiky.

Jestliže tedy zaměstnavatel hodlá zaměstnat cizince, který volný vstup na trh práce nemá, vedle podepsané pracovní smlouvy či dohody o pracovní činnosti musí cizinec získat povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, modrou kartu nebo jiný druh oprávnění.

ZAMĚSTNANECKÁ KARTA A MODRÁ KARTA

Zaměstnanecká karta je speciální druh povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání. Běžně v sobě spojuje oprávnění k dlouhodobému pobytu s maximální možnou délkou 2 roky a oprávnění k výkonu zaměstnání na určité pracovní pozici (tedy 2v1).

Předpoklady pro vydání zaměstnanecké karty jsou mimo jiné:

- zaměstnavatel inzeroval volnou pracovní pozici i pro cizince – držitele zaměstnanecké karty,
- pozice zůstala neobsazena občanem ČR nebo EU anebo cizincem s volným vstupem na trh práce,

- cizinec prokáže splnění požadovaných kvalifikačních předpokladů pro danou pozici, má tedy odbornou způsobilost pro výkon požadovaného zaměstnání,
- měsíční hrubá mzda dosahuje alespoň výše základní sazby měsíční minimální mzdy,
- týdenní pracovní doba je v pracovní smlouvě anebo dohodě o pracovní činnosti určena alespoň na 15 hodin.

Modrá karta je typ pobytového oprávnění, který je **určen pro cizince, který bude zaměstnán na pracovní pozici vyžadující vysokou kvalifikaci**. Cizinec musí předložit pracovní smlouvu sjednanou na dobu nejméně 1 roku, která obsahuje výši sjednané hrubé měsíční nebo roční mzdy odpovídající alespoň 1,5 násobku průměrné hrubé roční mzdy v ČR.

Pokud držitel zaměstnanecké karty hodlá změnit pracovní pozici, být zaměstnáván na další pracovní pozici či změnit zaměstnavatele, je povinen oznámit tuto změnu Ministerstvu vnitra ČR (Odbor azylové a migrační politiky) minimálně 30 dnů předtím, než ke změně dojde. Oznámení je nutno učinit na příslušném tiskopisu. Sdělení o splnění či nesplnění podmínek pro změnu zaměstnavatele se posílá jak cizinci, tak budoucímu zaměstnavateli. Dříve, než od MV ČR obdrží kladné sdělení ke svému oznámení, nelze na nové pracovní pozici či u nového zaměstnavatele začít pracovat.

Změnit zaměstnavatele, pracovní pozici nebo oznámit další zaměstnání není možné, pokud zde pobýváte na svou první zaměstnaneckou kartu a od vašeho nástupu do zaměstnání ještě neuplynulo 6 měsíců.

Šestiměsíční omezení neplatí, jestliže došlo k rozvázání pracovního poměru výpovědí danou zaměstnavatelem nebo dohodou o ukončení pracovního poměru, kde bude uveden důvod. Prokázat skončení pracovního poměru z těchto důvodů musí cizinec sám v okamžiku, kdy změnu oznamuje.

Pokud byla zaměstnanecká karta vydána pro zaměstnavatele, kterým je agentura vedená v oficiálním seznamu oprávněných zprostředkovatelských agentur na portálu Ministerstva práce a sociálních věcí, platí, že změna zaměstnavatele, pracovní pozice nebo zaměstnání na další pracovní pozici nebo u dalšího zaměstnavatele není možné v případě, že budoucím zaměstnavatelem bude opět agentura práce.

Pokud cizinec pracovní pozici ani zaměstnavatele nemění a chce prodloužit zaměstnaneckou kartu, musí požádat Ministerstvo vnitra ČR o její prodloužení nejdříve 120 dní před koncem její platnosti a nejpozději v poslední den platnosti. V tomto případě vydává Úřad práce ČR závazné stanovisko, zda lze cizince i nadále zaměstnávat s ohledem na situaci na pracovním trhu.

POVOLENÍ K ZAMĚSTNÁNÍ A SPECIÁLNÍ PŘÍPADY ZAMĚSTNANECKÝCH KART

V případech, kdy je účelem dlouhodobého pobytu cizince zaměstnání a cizinec zároveň:

a) má tzv. volný vstup na trh práce

b) anebo má vydané povolení k zaměstnání

slouží zaměstnanecká karta pouze jako povolení k dlouhodobému pobytu (tzv. „nedualní zaměstnanecká karta“).

Povolení k zaměstnání vydává Úřad práce ČR a podobně jako běžná zaměstnanecká karta opravňuje jeho držitele k výkonu práce, pokud nemá volný vstup na trh práce.

Vydává se však pro zcela omezený počet případů, například když je cizinec:

- vyslán zahraničním zaměstnavatelem k výkonu práce do ČR,
- společníkem, členem nebo statutárním orgánem obchodní společnosti nebo družstva a plní úkoly vyplývající z předmětu činnosti této právnické osoby (obecně platí pro cizince s povolením k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání),
- stážistou v pracovněprávním vztahu a podobně.

Povolení k zaměstnání lze s ohledem na situaci na trhu práce prodloužit, a to opakovaně, vždy však nejdéle na dobu 2 let. O prodloužení se žádá na Úřadu práce, a to nejdříve 3 měsíce a nejpozději 30 dnů před uplynutím doby platnosti stávajícího povolení. Podmínkou prodloužení povolení k zaměstnání je výkon stejné práce u stejného zaměstnavatele a ve stejném místě výkonu práce.

Pokud je cizinec držitelem speciální zaměstnanecké karty, která slouží pouze jako povolení k dlouhodobému pobytu a mění zaměstnavatele nebo pracovní pozici, je povinen oznámit tuto změnu Ministerstvu vnitra (Odboru azylové a migrační politiky) do 3 pracovních dnů.

ZÁNIK ZAMĚSTNANECKÉ KARTY

Jestliže držitel zaměstnanecké karty, který pracuje na základě pracovní smlouvy, přijde o zaměstnání (tedy dojde k ukončení pracovněprávního vztahu), má **ochrannou lhůtu 60 dnů k nalezení nového zaměstnavatele**, a to bez ohledu na důvod ukončení pracovněprávního vztahu.

Pokud se mu nepodaří nalézt si nové zaměstnání a nejpozději v této ochranné lhůtě 60 dnů oznámit změnu zaměstnavatele, dojde uplynutím této doby automaticky ze zákona k zániku platnosti zaměstnanecké karty. V takovém případě se bude s největší pravděpodobností muset vrátit na vlastní náklady zpět do své země původu.

ZAMĚSTNAVATEL ZAMĚSTNÁVAJÍCÍ CIZINCE

Zaměstnavatel může cizince zaměstnávat pouze tehdy, pokud s ním písemně uzavřel pracovní smlouvu nebo některou z dohod konaných mimo pracovní poměr (dohoda o pracovní činnosti – DPČ, dohoda o provedení práce – DPP) a cizinec je držitelem buď zaměstnanecké karty, modré karty, karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance, anebo platného dlouhodobého víza či povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu a povolení k zaměstnání od Úřadu práce ČR, případně má volný přístup na trh práce.

NEOPRÁVNĚNÝ VÝKON PRÁCE

Inspektoráty práce, celní úřady a cizinecká policie kontrolují podmínky práce cizinců – platnost oprávnění k výkonu práce a platnost pobytového oprávnění. Za výkon práce bez zaměstnanecké karty či povolení k zaměstnání hrozí zaměstnavateli vysoké finanční sankce a výkon takové práce může být důvodem pro zrušení pobytového oprávnění a správní vyhoštění cizince. Skutečnost, že jste vykonával nelegální práci, může být také důvodem pro zamítnutí prodloužení platnosti zaměstnanecké karty.

Pracujete-li v ČR neoprávněně (bez příslušného povolení či bez uzavřené pracovní smlouvy / DPČ / DPP), budete se jen těžko domáhat svých práv. Častým jevem bývá kromě jiného také nevyplacení mzdy zaměstnavatelem v dohodnuté výši, nebo dokonce vůbec. V takové situaci jste velice zranitelný a hrozí vám množství rizik spojených s výkonem nelegální práce, včetně možnosti vyhoštění z ČR.

NABÍDKA PRACOVNÍCH MÍST

Česká republika svůj pracovní trh chrání. Přednost na trhu práce mají občané ČR, občané států EU a jejich rodinní příslušníci. Státní příslušníci třetích zemí (mimo EU), kteří nemají na trh práce volný vstup, mohou být zaměstnáni pouze na pracovní pozice vedené v evidenci Úřadu práce ČR.

Úřad práce zprostředkovává zaměstnání prostřednictvím svých krajských poboček. Aktuální nabídka pracovních míst pro cizince je například na portálu Ministerstva práce

a sociálních věcí v sekci Zahraniční zaměstnanost:

Modré karty: www.mpsv.cz/web/cz/hledani-volnych-mist-1

Zaměstnanecké karty: www.mpsv.cz/web/cz/hledani-volnych-mist

Kromě Úřadu práce mohou zaměstnání zprostředkovávat i soukromé agentury práce. Poplatek za zprostředkování práce u soukromých agentur by měl hradit zaměstnavatel, nikoli zaměstnanec. Agentury mohou toto obcházet různými jinými poplatky (překlady, ověření dokumentů, konzultace a podobně). Pečlivě zvažujte, co si dokážete vyřídit sami a co potřebujete nechat vyřídit zprostředkovatelskou agenturou. Oficiální seznam oprávněných zprostředkovatelských agentur naleznete na portálu Ministerstva práce a sociálních věcí (www.uradprace.cz/web/cz/agentury-prace). Agentura práce může zprostředkovat zaměstnání formou dočasného přidělení zaměstnance k výkonu práce u zaměstnavatele, pokud jde o cizince, kterému byla vydána zaměstnanecká karta, modrá karta nebo povolení k zaměstnání pouze v omezené míře.

PRACOVNÍ POMĚR A PRACOVNÍ SMLOUVY

Pracovní poměr je právní vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Uzavírá se **podpisem pracovní smlouvy**, vzniká dnem její účinnosti (tedy prvním dnem nástupu do zaměstnání) a zaniká pouze za zákonem stanovených podmínek, obvykle uplynutím platnosti smlouvy nebo písemnou dohodou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem.

Měli byste po zaměstnavateli vždy vyžadovat stejnopis podepsané pracovní smlouvy. Podepisujte pouze smlouvy, kterým rozumíte. Pracovní smlouva musí obsahovat podstatné náležitosti, kterými jsou ze zákona: **druh práce, místo výkonu práce a den nástupu do práce**. Mimo uvedené by však pracovní smlouva měla obsahovat i další údaje, na kterých mají účastníci pracovněprávního vztahu zájem, například identifikaci zaměstnance a zaměstnavatele, informaci o pracovní době, o době platnosti smlouvy (doba určitá, nebo neurčitá), údaj o mzdě, termínu výplaty, proplácení přesčasů, dovolené, zkušební době, služebních cestách a podobně.

Pracovní smlouva musí být vždy uzavřena písemně, i kdyby se jednalo o dohodu o provedení práce nebo dohodu o pracovní činnosti. Písemná musí být i výpověď nebo dohoda o rozvázání pracovního poměru.

PRACOVNÍ POMĚR NA DOBU URČITOU/NEURČITOU

Pracovní poměr se sjednává buď na dobu neurčitou (v pracovní smlouvě není uvedeno datum, kdy pracovní poměr končí), nebo na dobu určitou (v pracovní smlouvě je uvedeno datum, kdy pracovní poměr končí).

Obvyklou zkušební dobou jsou 3 měsíce (v případě vedoucích pracovníků až 6 měsíců). Zkušební doba však není v pracovní smlouvě povinná. Zaměstnavatel i zaměstnanec může ve zkušební době vypovědět pracovní poměr bez udání důvodu. V případě ukončení pracovního poměru připomínáme 60denní ochrannou lhůtu pro nalezení nového zaměstnání a podání oznámení o změně zaměstnavatele na pracovišti Ministerstva vnitra, neboť cizinci v opačném případě hrozí zánik zaměstnanecké karty, a tedy vysoké riziko ukončení pobytu v ČR.

Zaměstnanec má nárok na dovolenou (20 pracovních dní v kalendářním roce) a v některých případech i na odstupné (zpravidla u výpovědi ze strany zaměstnavatele).

Pracovní smlouva může být změněna či prodloužena **dodatkem** ke smlouvě. Se změnou musí vždy souhlasit obě smluvní strany, tedy jak zaměstnanec, tak i zaměstnavatel. Dodatek musí být uzavřen **písemně**.

Pracovní poměr zaniká **dohodou**, **výpovědí** (obvyklá výpovědní doba je nejméně 2 měsíce), **zrušením ve zkušební době** (bez uvedení důvodu na straně zaměstnance i zaměstnavatele), **uplynutím doby**, **okamžitým zrušením** (pouze v zákonem vymezených případech), **vypršením povolení k pobytu** nebo **zrušením povolení k pobytu**.

Pracovní smlouva se může sjednat také při zkráceném pracovním úvazku. Kdokoli může také pracovat souběžně na hlavní a vedlejší pracovní poměr pro dva či více zaměstnavatelů. Cizinec musí mít povolení k zaměstnání ke každému pracovnímu poměru (netýká se držitelů zaměstnaneckých karet či cizinců s volným vstupem na trh práce).

DOHODY KONANÉ MIMO PRACOVNÍ POMĚR

Dohody konané mimo pracovní poměr jsou využívány na krátkodobé úvazky, například na týden, flexibilní úvazky, například na 1 den, na vykonání konkrétního díla v krátkém čase či pro potřeby dočasného přidělení zaměstnanců na krátkou dobu. Obecně platí stejné (nebo obdobné) zásady jako u pracovního poměru, v určitých bodech jsou však práva a povinnosti upraveny speciálně (například rozsah práce, dovolená, nemocenská, platby zdravotního a sociálního pojistného a podobně).

V zákoníku práce jsou dva typy dohod konaných mimo pracovní poměr:

Dohoda o provedení práce (DPP) – omezená limitem odpracovaných hodin (v současnosti maximálně 300 hodin ročně) u jednoho zaměstnavatele. Díky tomuto ustanovení není využívána dlouhodobě u jednoho zaměstnavatele, ale je velmi vhodná pro brigádníky, kteří pracují v jednom měsíci u více zaměstnavatelů. Z příjmu nad 10 000 korun měsíčně je zaměstnavatel povinen odvést zdravotní i sociální pojištění jako v případě pracovního poměru. Výpovědní lhůta činí oproti pracovnímu poměru na základě pracovní smlouvy 15 dní.

Dohoda o pracovní činnosti (DPČ) – omezená poloviční pracovní dobou (maximálně 20 hodin za týden). Zaměstnavatel odvádí zdravotní a sociální pojištění stejně jako u pracovního poměru v případě, že je smluvní mzda vyšší než 2 500 korun. Musí být sjednána písemně a může být na dobu určitou i neurčitou. Zaměstnanec nemá nárok na dovolenou ani odstupné při výpovědi, má však nárok na nemocenskou. Výpovědní lhůta činí oproti pracovnímu poměru na základě pracovní smlouvy 15 dní.

MZDA

Při odpracování zákonem stanovené týdenní pracovní doby 40 hodin máte nárok na **minimální hrubou mzdu**, kterou stanovuje svým nařízením vláda. Výši minimální mzdy je možné nalézt na webu Ministerstva práce a sociálních věcí. V roce 2020 je minimální mzda stanovena ve výši 14 600 korun za měsíc nebo 87,30 korun za hodinu.

Při uzavírání pracovní smlouvy (eventuálně DPČ/DPP) se můžete setkat se dvěma termíny: hrubá a čistá mzda. **Hrubá mzda** je mzda před odečtením veškerých odvodů (záloha na daň z příjmu, sociální a zdravotní pojištění). **Čistá mzda** se počítá tak, že se z hrubé mzdy odečtou zákonné srážky, tedy uvedená záloha na daň z příjmu ve výši 15 % a zdravotní a sociální pojištění, výsledná částka činí příjem zaměstnance, který zpravidla zaměstnavatel posílá zaměstnanci na bankovní účet. V pracovních smlouvách se zaměstnavatelem je uváděna hrubá mzda, nikoli čistá. Obdobně tomu je i u inzerce pracovních míst, kde se rovněž obvykle uvádí hrubá mzda.

Všechny tyto údaje o hrubé a čisté mzdě a zákonných srážkách byste měli dostat srozumitelně podané na výplatní pásce.

ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ

Zaměstnanec přihlašuje k odvodům na zdravotní a sociální pojištění zaměstnavatel (zaměstnavatel je hradí prostřednictvím srážek ze mzdy zaměstnance).

Zdravotní pojištění se odvádí ve výši 13,5 % z hrubé mzdy. Z toho 4,5 % hradí zaměstnanec, 9 % odvádí zaměstnavatel.

Sociální pojištění se odvádí ve výši 31,5 % z hrubé mzdy. Z toho 6,5 % odvádí zaměstnanec, 24,8 % odvádí zaměstnavatel.

Měli byste si ověřit u zdravotní pojišťovny, zda za vás zaměstnavatel opravdu zdravotní pojištění odvádí. Je to jeho povinnost. Vaší povinností je pak mít kartičku zdravotního pojištění vždy u sebe.

PRACOVNÍ NESCHOPNOST

V případě, že nemůžete chodit do práce z důvodu nemoci, lze zůstat doma v tzv. pracovní neschopnosti. V takovém případě je vaší povinností předat zaměstnavateli potvrzení od lékaře o této pracovní neschopnosti a o její předpokládané délce. V této době vám nenáleží mzda, ale tzv. náhrada mzdy, která se vyplácí z nemocenského pojištění.

Zaměstnavatel musí dále uvolnit ženu, která nastupuje na mateřskou (později rodičovskou) dovolenou. Na mateřskou dovolenou mohou ženy nastoupit 6–8 týdnů před plánovaným termínem porodu. Celková doba mateřské dovolené činí 28 (v případě jednoho dítěte) nebo 37 týdnů (v případě dvou a více dětí). I v tomto případě zaměstnankyně nečerpá mzdu, ale opět náhradu mzdy plynoucí z nemocenského pojištění. Podmínkou však je, že se žena musí účastnit nemocenského pojištění nejméně 270 dnů v posledních 2 letech před nástupem na mateřskou dovolenou a v den, kdy začne tuto dávku pobírat, musí toto pojištění stále trvat.

Dále zákon umožňuje rodiči zůstat doma při péči o nemocné dítě.

STUDENTI A ZAMĚSTNÁNÍ

Studenti denního studia na středních školách, vyšších odborných školách, konzervatořích a studenti akreditovaných studijních programů v prezenční formě na vysokých školách v ČR nepotřebují pro výkon zaměstnání zaměstnaneckou kartu ani povolení k zaměstnání, a to bez ohledu na účel jejich dlouhodobého pobytu či dlouhodobého víza. Mají totiž volný vstup na trh práce.

Absolventi studia v ČR, kteří získali střední nebo vyšší odborné vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání v konzervatoři podle školského zákona nebo vysokoškolské vzdělání podle zákona o vysokých školách, také mají volný vstup na trh práce a nepotřebují zaměstnaneckou kartu ani povolení k zaměstnání. Po ukončení studia však v případě, že chtějí nadále zůstat na území ČR, musí požádat o bytové oprávnění za jiným účelem.

Studenti, kteří mají volný přístup na trh práce, si mohou přivydělávat u několika zaměstnavatelů na základě výše uvedených typů smluv (například mohou mít několik souběžných dohod o provedení práce (DPP) a podobně).

Pracující student podává daňové přiznání stejně jako ostatní daňoví poplatníci, pokud má souběh zaměstnání, ze kterých je mu daň srážena zálohou na daň (tzv. srážková daň 15 %) nebo pokud měl během roku ostatní příjmy, které jsou předmětem daně z příjmu (tedy příjmy, jejichž součet je v daném kalendářním roce vyšší než 30 tisíc korun). Studenti do 26 let mohou u zaměstnavatele uplatnit slevu na dani, pokud předloží potvrzení o studiu.

RIZIKA A OCHRANA ZAMĚSTNANCŮ

Podmínky zaměstnání se v České republice řídí zákoníkem práce, který definuje mimo jiné práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů.

Veškerá ujednání související s pracovním poměrem sjednávejte **písemně. Podepisujte jen smlouvy, kterým rozumíte. Pečlivě si uschovávejte veškerou podepsanou dokumentaci se zaměstnavatelem.**

Ověřte si důvěryhodnost zprostředkovatelských agentur. Seznam akreditovaných zprostředkovatelských agentur naleznete na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí: **www.uradprace.cz/web/cz/agentury-prace**.

Práce nad rámec sjednané pracovní doby, o víkendech a svátcích je zákoníkem práce odměňována příplatkem nebo jako práce přesčas. Pokud pracujete v nedůstojných,

nehygienických nebo podmínkách škodlivých pro zdraví, obraťte se pro pomoc na místní inspektorát práce nebo na integrační centra či nevládní neziskové organizace. Je možné podat stížnost na zaměstnavatele na inspektorátech práce, máte-li podepsané dokumenty a jste-li ochoten svědčit, případně je možné se obrátit na soud se žalobou.

Pokud vám zaměstnavatel vyplácí oficiálně jen část mzdy, hrozí, že nebudete moci prokázat potřebnou výši příjmů pro vaše další žádosti o povolení k pobytu anebo vám ve stáří vznikne nárok na nízký starobní důchod!

Výkon práce na jiné pracovní pozici či u jiného zaměstnavatele, než je uvedeno ve vydaném povolení k zaměstnání, je protizákonný. Povolení k zaměstnání musí mít i cizinec, jenž bude vykonávat práci na území České republiky v pracovním vztahu k zahraničnímu zaměstnavateli, který ho vyslal k plnění úkolů vyplývajících z uzavřené smlouvy s tuzemskou právnickou nebo fyzickou osobou.

V případě, že po příjezdu do ČR budete **nuceni vykonávat jinou práci**, než bylo dohodnuto a se kterou nebudete souhlasit, se může jednat o protiprávní jednání vašeho zaměstnavatele, a tedy o trestnou činnost podvodu, v horším případě obchodování s lidmi za účelem nucené práce nebo i sexuálního vykořisťování. V takovém případě se neprodleně obraťte na specializované nevládní neziskové organizace uvedené v kontaktech na konci brožury či na Policii České republiky, která vám pomůže se bránit. Vaše svědectví pomůže potrestat pachatele a ochrání před podobným vykořisťováním další potenciální oběti.

INFORMACE A POMOC

Práce v ČR, informace, zprostředkovatelské agentury, volná pracovní místa (i pro cizince):

Ministerstvo práce a sociálních věcí

www.mpsv.cz/web/cz/hledani-volnych-mist-1

www.mpsv.cz/web/cz/hledani-volnych-mist

www.mpsv.cz/web/cz/hledani-volnych-mist-2

Zaměstnanecké a modré karty:

Portál Ministerstva vnitra

www.imigracniportal.cz

www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx

Vydávání povolení k zaměstnání:

Úřady práce

www.uradprace.cz

Kontrola pracovních podmínek a bezpečnosti práce:

Inspektorát práce (oblastní inspektoráty)

www.suip.cz/kontakty

Bezplatné informace a poradenství:

Integrační centra

Nevládní neziskové organizace

La Strada Česká republika – pomoc obětem vykořisťování a obchodování s lidmi (nucená práce i sexuální vykořisťování)

Arcidiecézní Charita Praha – Projekt Magdala – poradenství a pomoc obětem obchodování s lidmi (nucená práce i sexuální vykořisťování)

Veškeré kontakty naleznete na konci této brožury.

PODNIKÁNÍ

Tančící dům, Praha

INSTITUTE

Podnikání v ČR, informace, legislativa:

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Vydávání živnostenských oprávnění:

Živnostenské úřady (při městských úřadech)

PRO KOHO JSOU URČENY TYTO INFORMACE

1) Pro cizince, kteří přicestovali na základě vydaného dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání.

2) Pro cizince, kteří již pobývají v ČR na základě platného pobytového oprávnění a budou chtít v budoucnosti změnit účel pobytu na podnikání nebo začnou podnikat při studiu, zaměstnání a podobně.

CO JE TO PODNIKÁNÍ

Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.

Podnikat v České republice můžete například na základě živnostenského oprávnění nebo na základě jiného oprávnění podle zvláštních předpisů (například lékaři, daňoví poradci). Pro účely povolení k dlouhodobému pobytu se za podnikání považuje i účast statutárního orgánu obchodní společnosti či družstva na podnikání této společnosti či družstva (souhrnně tzv. účast v právnické osobě).

Následující text se vztahuje především k podnikání živnostenskému, které provozují tzv. fyzické osoby, tedy jednotlivci. Informace k podnikání právnických osob vám poskytnou například Jednotná kontaktní místa zřízená Ministerstvem průmyslu a obchodu (více informací naleznete také na stránce **www.businessinfo.cz**).

ROZDÍL MEZI PODNIKÁNÍM A ZAMĚŠTNÁNÍM

Co se týče **účasti na právnické osobě**, oprávnění k pobytu za tímto účelem se uděluje pouze členům statutárních orgánů právnické osoby. Plnění úkolů vyplývajících z předmětu činnosti právnické osoby zajišťovaných

- společníkem,
- statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu nebo jiného orgánu obchodní společnosti pro obchodní společnost či
- členem družstva nebo členem statutárního nebo jiného orgánu družstva pro družstvo je z hlediska obsahu činnosti považováno za zaměstnání. Cizinci v těchto případech musí disponovat povolením k zaměstnání, vydaným k této činnosti příslušnou krajskou pobočkou Úřadu práce ČR.

Například: pokud je předmětem činnosti společnosti s ručením omezeným provozování úklidových služeb a jednatel společnosti se také podílí na uklízení, potřebuje povolení k zaměstnání.

Měli byste si dát pozor na rozdíl mezi podnikáním a zaměstnáním. V případě kontroly například ze strany inspektorátu práce vám může hrozit nejen vysoká pokuta, ale také neprodloužení či úplné zrušení povolení k dlouhodobému pobytu, což může v konečném důsledku vést i k zahájení řízení o správním vyhoštění. Ujistěte se, že podmínky vašeho podnikání jsou v souladu s platnými českými zákony.

Zaměstnancem se rozumí fyzická osoba, která se smluvně zavázala k výkonu závislé činnosti na základě pracovněprávního vztahu. Závislou činností se rozumí výkon práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele, kdy zaměstnanec tuto práci pro zaměstnavatele vykonává osobně. Závislá činnost musí být vykonávána za mzdu nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě.

ŽIVNOSTENSKÉ PODNIKÁNÍ

Člověk, který samostatně vykonává výdělečnou činnost, tzn. podniká či provozuje jinou hospodářskou činnost, se označuje jako **osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ) nebo také živnostník**.

Živnostenské podnikání upravuje zákon o živnostenském podnikání (též „živnostenský zákon“) v platném znění. Veškeré záležitosti spojené s živnostenským podnikáním vyřizují živnostenské odbory při obecních/městských úřadech.

Cizinci mohou v České republice podnikat v zásadě za stejných podmínek jako čeští občané za předpokladu, že mají na území České republiky vydané dlouhodobé vízum nebo povolení k pobytu.

V ČR živnostenský zákon rozeznává živnosti ohlašovací (živnosti řemeslné, vázané a volné) a koncesované. Rozdíl mezi nimi spočívá v tom, zda je pro výkon živnostenského podnikání potřebná odborná nebo jiná způsobilost.

Právo podnikat se osvědčuje vydáním živnostenského oprávnění (dříve živnostenský list), které je oprávněním k výkonu samostatné výdělečné činnosti. Dále podnikatel obdrží na živnostenském úřadu **výpis z živnostenského rejstříku**. Každý podnikatel je povinen na obchodních listinách řádně uvádět své jméno, sídlo a informaci o tom, že je zapsán v živnostenském rejstříku, včetně svého identifikačního čísla.

Podnikání může být provozováno jakožto hlavní, nebo vedlejší činnost (například při studiu, zaměstnání a podobně). Od toho se odvíjí výše zálohy na zdravotní a sociální pojištění.

ŽIVNOSTENSKÉ PODNIKÁNÍ – VZNIK

Než půjde žadatel na živnostenský úřad, musí mít vyřízené potřebné doklady, mimo jiné **výpis z evidence trestů** vydaný příslušným orgánem státu, jehož je cizinec občanem (ne starší 3 měsíce), včetně ověřeného překladu. Dále **se dokládá prohlášení – souhlas vlastníka nemovitosti (bytu) s umístěním místa podnikání** a v případě, že je pro danou živnost vyžadována odborná způsobilost, i **potvrzení/osvědčení o odborné způsobilosti** ve vámi zvoleném oboru podnikání. V neposlední řadě budete vyzváni k prokázání oprávněnosti svého **pobytu** v České republice.

Poplatek za vydání živnostenského oprávnění činí 1 000 korun a hradí se v hotovosti, zpravidla na pokladně daného obecního/městského úřadu.

ŽIVNOSTENSKÉ PODNIKÁNÍ – POVINNOSTI

Zdravotní pojištění

Každý, kdo pobývá v ČR, je dle zákona povinen mít zdravotní pojištění.

Živnostníci (OSVČ) a jiní podnikatelé si na rozdíl od zaměstnanců hradí zdravotní pojištění sami.

Cizinci pobývající v ČR na základě dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání (až na výjimky dané mezinárodními smlouvami, například občané USA) nemají nárok na vstup do systému veřejného zdravotního pojištění, a musí si proto platit komerční zdravotní pojištění **v rozsahu komplexní péče**. Pojistné se v tomto případě hradí celé najednou na předem sjednanou dobu (obvykle na dobu předpokládaného pobytu). Na rozdíl od toho podnikatelé spadající do veřejného zdravotního systému si jej hradí formou měsíčních záloh.

Sociální zabezpečení

Sociální zabezpečení se skládá ze tří úrovní, tedy ze sociálního pojištění, státní sociální podpory a sociální pomoci. Tyto tři systémy tvoří vzájemně provázaný a doplňující se celek.

Systém sociálního pojištění zahrnuje pojistné na důchodové zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a nemocenské pojištění. Sociální pojištění je určeno k úhradě výdajů státního rozpočtu v souvislosti s:

- dávkami důchodového pojištění (starobní důchody, invalidní důchody, vdovský, vdovecký a sirotčí důchod),
- podporou v nezaměstnanosti, kterou za předem splněných podmínek dostávají uchazeči o zaměstnání registrovaní v evidenci Úřadu práce ČR, a dalšími výdaji souvisejícími se zabezpečením práva na práci,
- dávkami nemocenského pojištění (nemocenská, ošetřovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, peněžitá pomoc v mateřství).

Sociální zabezpečení spadá v České republice do agendy České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ). Jedná se o největší finančněsprávní instituci v ČR. Zabývá se především

výplatou důchodů (penzí) a dávek nemocenského pojištění. ČSSZ spravuje pracoviště Okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) a Pražské správy sociálního zabezpečení (PSSZ).

Pro OSVČ je při splnění zákonem stanovených podmínek povinná účast na důchodovém pojištění a platba příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Nemocenské pojištění je dobrovolné, nicméně v případě, že si jej podnikatel nehradí, nevzniká mu v případě nemoci nárok na výplatu dávek, které se z něj vyplácí. Jedná se například o nemocenskou (v případě pracovní neschopnosti) a tzv. mateřskou (při péči o novorozené dítě) nebo otcovskou (péče otce o dítě po jeho narození).

Cizinec, který obdržel živnostenské oprávnění, se musí sám zaregistrovat na OSSZ.

Kromě prokázání své totožnosti a oprávnění k pobytu v ČR předkládá také výpis z živnostenského rejstříku. Veškeré změny související s výkonem samostatné výdělečné činnosti (den zahájení, ukončení, zániku nebo pozastavení) je nutné příslušné OSSZ oznámit nejpozději **do 8. dne nového kalendářního měsíce následujícího po měsíci**, v němž ke změně došlo.

Platba pojistného

OSSZ vydá cizinci potvrzení o registraci a variabilní symbol pro **placení pojistného**. Pojistné má obvykle formu měsíčních záloh. Dnem vzniku živnostenského oprávnění vzniká cizinci povinnost platit zálohy na sociální zabezpečení vždy **od 1. do 20. dne následujícího měsíce**. Zálohy se musí platit včas (například záloha za měsíc květen musí být připsána na účet ČSSZ maximálně do 20. června)!

Za uplynulý rok podává OSVČ **Přehled o příjmech a výdajích**, a to nejpozději do jednoho měsíce od chvíle, kdy má povinnost podat daňové přiznání finančnímu úřadu.

Pokud má cizinec povolení k pobytu za účelem podnikání, nesmí se odhlašovat z OSSZ, a to ani v případě, že nějakou dobu nepodniká, nemá příjem, nenachází se na území ČR a podobně. Při vzniku dluhů na OSSZ hrozí zrušení povolení k pobytu nebo víza!

Cizinec by **neměl mít nesplacené dluhy na OSSZ**, jinak mu hrozí, že jeho dlouhodobé vízum či povolení k dlouhodobému pobytu nebude prodlouženo.

I statutární zástupci a členové obchodních společností a družstev mají povinnost účastnit se sociálního pojištění, pokud mají zákonem stanovený měsíční minimální výdělek (2 500 korun).

DANĚ – FINANČNÍ ÚŘAD (FÚ)

Cizinec, který obdržel živnostenské oprávnění, je povinen registrovat se na finančním úřadě (FÚ) místně příslušném místu jeho podnikání (obvykle místo bydliště). Do 30 dnů ode dne registrace pak finanční úřad vydá potvrzení o registraci a přidělí daňové identifikační číslo (zkráceně „DIČ“).

Až na výjimky má každá OSVČ **povinnost vést evidenci příjmů a výdajů**. Evidence příjmů a výdajů musí být členěna srozumitelným způsobem tak, aby z ní mohl podnikatel vypočítat základ daně a případná kontrola z finančního úřadu mohla tento výpočet ověřit. Dále má OSVČ povinnost **podávat daňové přiznání** do 31. března následujícího roku, a to i v případě, že podnikala necelý rok anebo neměla vůbec žádný příjem (když tedy například cizinec podniká v roce 2017, musí podat daňové přiznání za rok 2017 do 31. března 2018).

Na základě podaného daňového přiznání je OSVČ povinná uhradit daň z doložených (přiznaných) příjmů. Pokud nedojde k úhradě vyměřené daně z příjmů a tím vznikne dlužná částka na daních, může (obdobně jako u dluhů na sociálním pojištění) tuto skutečnost Ministerstvo vnitra (OAMP) považovat za důvod pro neprodloužení dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu daného cizince.

POBYT CIZINCE NA ÚZEMÍ ZA ÚČELEM PODNIKÁNÍ

V České republice můžete jako cizinec podnikat, i když máte jiný účel víza/povolení k dlouhodobému pobytu (například sloučení rodiny, studium, zaměstnanecká karta a podobně) **za podmínky, že budete stále plnit svůj původní účel víza/pobytu.**

Obecně je **možné změnit účel pobytu na podnikání**, pokud jste držitelem **platného povolení k dlouhodobému pobytu** a na území ČR pobýváte po dobu alespoň **5 let**.

V případě, že máte **pobyt za účelem společného soužití rodiny**, o změnu účelu pobytu (na jakýkoli jiný, například podnikání) můžete žádat až **po 3 letech pobytu** nebo po dosažení věku 18 let.

RIZIKA A OCHRANA

Existuje velký rozdíl mezi podnikáním a zaměstnáním. Můžete se domnívat, že vykonáváte podnikatelskou činnost, namísto toho budete ale vykonávat činnost, která je dle českých zákonů považována za činnost závislou (zaměstnání). V takovém případě vám hrozí vysoké pokuty za obcházení zákona o zaměstnanosti.

Pokud přijedete do ČR za účelem podnikání, budete muset po celou dobu pobytu dodržovat podmínky související s výkonem podnikání, zejména platit daně a zdravotní a sociální pojištění.

Pokud budete chtít v ČR zůstat déle a budete žádat o vydání prodloužení pobytu, musíte především prokázat, že máte dostatek finančních prostředků a že vám nevznikly dluhy na daních, zdravotním a sociálním pojištění. Nedoporučuje se tedy vykonávat samostatnou výdělečnou činnost (podnikat) jen za účelem získání pobytového oprávnění, neboť takový pobyt na území je z hlediska českého práva považován za účelový.

INFORMACE A POMOC

Podnikání v ČR, informace, legislativa:

Ministerstvo průmyslu a obchodu

www.mpo.cz

Oficiální portál pro podnikání a export

www.businessinfo.cz

Vydávání živnostenských oprávnění:

Živnostenské úřady (při městských úřadech)

www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/d0056

Zdravotnictví v ČR, zdravotní pojištění, informace, legislativa:

Ministerstvo zdravotnictví

www.mzcr.cz

Sociální systém, informace, legislativa:

Ministerstvo práce a sociálních věcí

www.mpsv.cz

Sociální zabezpečení, informace, kontakty:

Česká správa sociálního zabezpečení

www.cssz.cz

Veřejné finance, daně a cla:

Ministerstvo financí

www.mfcr.cz

ZDRAVOTNICTVÍ A ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

Staré Město, Praha

INSTITUTE

Zdravotnictví v ČR, zdravotní pojištění, informace, legislativa:

Ministerstvo zdravotnictví

ZDRAVOTNICTVÍ

Každý, kdo pobývá v ČR, má zákonnou povinnost být zdravotně pojištěn.

V ČR existují dvě základní formy zdravotního pojištění – veřejné a komerční (též nazýváno jako „smluvní“).

Veřejné zdravotní pojištění funguje na principu solidarity. To znamená, že všichni ekonomicky aktivní lidé do tohoto systému pravidelně přispívají, aby z něj v případě potřeby mohli čerpat. Na základě systému veřejného zdravotního pojištění je poskytována bezplatná zdravotní péče.

Cizinci, kteří nemají nárok na účast v systému veřejného zdravotního pojištění, jsou povinni si jej sjednat smluvně u některé z komerčních zdravotních pojišťoven. Zdravotní péče je v tomto případě co do rozsahu a místa jejího poskytování vymezena smluvními podmínkami dané pojišťovny.

VEŘEJNÉ ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

Veřejné zdravotní pojištění je upraveno zákonem o veřejném zdravotním pojištění a je obecně výhodnější, neboť pokrývá zdravotní péči ve větší šíři a vztahuje se v zásadě na většinu zařízení poskytujících zdravotní péči (výjimkou jsou soukromá specializovaná zařízení, například plastická chirurgie, ale i stomatologie a podobně). Veřejné zdravotní pojištění mohou poskytovat pojišťovny se speciální koncesí.

Dle uvedeného zákona spadají do systému veřejného zdravotního pojištění:

- cizinci s povolením k trvalému pobytu,
- cizinci, kteří jsou zaměstnanci zaměstnavatele, který má sídlo nebo trvalý pobyt na území ČR,
- cizinci, kteří jsou občany Evropské unie, a jejich rodinní příslušníci (za určitých podmínek),
- další vybrané skupiny na základě mezinárodních smluv uzavřených s ČR.

KOMERČNÍ ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

Komerční zdravotní pojištění je ryze soukromoprávním vztahem mezi pojištěným (cizincem) a vybranou pojišťovnou. Je určeno v zásadě pro všechny cizince, kteří pobývají (nebo chtějí podat žádost o pobyt) v ČR a nemají nárok na veřejné zdravotní pojištění. Typicky se jedná o cizince, kteří jsou držiteli dlouhodobého víza a povolení k dlouhodobému pobytu (účel podnikání, studium, sloučení rodiny).

Komerční pojištění cizinců lze v zásadě rozdělit na dva typy: **pojištění nutné a neodkladné zdravotní péče** (též „cestovní pojištění“) a **pojištění v rozsahu komplexní zdravotní péče** (též označováno jako „komplexní zdravotní pojištění“).

Pojištění nutné a neodkladné zdravotní péče („cestovní pojištění“)

Cizinci, kteří žádali o dlouhodobé vízum nebo povolení k dlouhodobému pobytu **na zastupitelském úřadě ČR**, jsou povinni pro svůj pobyt v ČR uzavřít **komerční zdravotní pojištění nutné a neodkladné zdravotní péče**, včetně nákladů spojených s převozem pojištěného nebo, v případě úmrtí, převozem tělesných ostatků. Výše sjednaného limitu pojistného plnění na jednu pojistnou událost musí být nejméně 60 000 eur. Cestovní zdravotní pojištění nesmí vylučovat poskytnutí pojistného plnění v případě úrazu, k němuž došlo z důvodu úmyslného jednání, zavinění nebo spoluzavinění pojištěného ani v důsledku požití alkoholu, omamných nebo psychotropních látek pojištěným.

Požadavky na cestovní zdravotní pojištění při pobytu do 90 dnů (schengenské vízum) stanoví nařízení Evropské unie, tzv. vízový kodex.

Pojištění v rozsahu komplexní zdravotní péče

V případě žádosti o vízum k pobytu nad 90 dnů, žádosti o prodloužení doby pobytu na území na toto vízum, žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu (v případě zákonem jmenovaných účelů pobytu) nebo žádosti o prodloužení povolení k těmto dlouhodobým pobytům, je-li o takové oprávnění **žádáno v rámci pobytu na území ČR**, musí z dokladu o zdravotním pojištění vyplývat, že je sjednáno v rozsahu **komplexní zdravotní péče** u pojišťovny, která je **oprávněna poskytovat toto pojištění na území ČR**.

Komplexní zdravotní pojištění znamená, že pojištěnému bude poskytnuta zdravotní péče bez nutnosti přímé úhrady nákladů na léčení. Z tohoto pojištění nesmí být vyloučena preventivní, dispenzární (soustavná) zdravotní péče a zdravotní péče související s těhotenstvím pojištěné matky a porodem dítěte.

Doklad o komerčním zdravotním pojištění se nevyžaduje, pokud prokážete, že náklady spojené s poskytnutím zdravotních služeb budou hrazeny na základě mezinárodní smlouvy nebo budou hrazeny jiným způsobem na základě písemného závazku právnické osoby, státního orgánu nebo na základě závazku obsaženého v policií ověřeném pozvání.

Komplexní zdravotní pojištění je nutné uhradit na celou dobu předpokládaného pobytu. V závislosti na délce uděleného pobytu se tedy může jednat o poměrně vysoké, jednorázově placené částky. Ceny pojistného jsou pojišťovnami stanovovány podle věku pojištěnce, jeho zdravotní anamnézy a akčních nabídek.

Většina pojišťoven umožňuje v případě neudělení či neprodloužení dlouhodobého pobytu vrácení nevyužitého pojistného. Některé pojišťovny navíc vrací pojistné při přechodu z režimu dlouhodobého pobytu na trvalý pobyt, v jehož rámci vám automaticky vzniká právo na účast v systému veřejného zdravotního pojištění.

Je potřeba se vždy na tyto možnosti zeptat při sjednávání pojistné smlouvy. Doporučuje se navštívit více pojišťoven a porovnat jejich nabídky. Rovněž je vhodné si předem zjistit výjimky z pojistného plnění!

ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ PŘI POBYTU V ZAHRANIČÍ

Komerční zdravotní pojištění máte předplacené dopředu, a proto není možné ho při cestě do zahraničí zrušit či přerušit. Veřejné zdravotní pojištění (například když jste zaměstnanec nebo držitel povolení k trvalému pobytu) lze přerušit při plánovaném pobytu v zahraničí, který je delší než šest měsíců. V případě, že budete žádat o přerušení svého zdravotního pojištění, musíte po návratu zpět do ČR pojišťovně doložit, že jste na danou dobu uzavřeli pojištění v zahraničí, v opačném případě vám bude pojistné za dobu vaší nepřítomnosti vyměřeno zdravotní pojišťovnou dodatečně.

ZDRAVOTNICTVÍ A ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

Doporučujeme si u pojišťovny zjistit seznam smluvních lékařů a zařízení. U veřejného zdravotního pojištění bude většina zdravotnických zařízení smluvními, avšak v případě komerčního pojištění zahrnuje nabídka pouze omezené množství smluvních lékařů a zařízení. Abyste mohli komerční pojištění uplatnit, budete tento seznam potřebovat.

Pokud jste držiteli komerčního typu zdravotního pojištění a navštívíte lékaře či zdravotnické zařízení, které nemá s vaší pojišťovnou uzavřenou smlouvu o poskytování zdravotní péče, budete muset požadované ošetření uhradit, v opačném případě (pokud se nejedná o bezprostřední ohrožení života a zdraví) nebudete s nejvyšší pravděpodobností ošetřeni.

V případě komerčního zdravotního pojištění si proto důkladně přečtěte smluvní podmínky, abyste věděli, jaké typy zdravotní péče pojištění hradí. Předejdete tak překvapení, až vám například po operaci odmítne pojišťovna zákrok proplatit.

Může se stát (a v případě komerčního zdravotního pojištění je to poměrně běžné), že po vás lékař bude za ošetření vyžadovat hotovost. Nechte si vystavit lékařskou zprávu, vyúčtování a doklad o zaplacení, pojišťovna vám zdravotní péči proplatí zpětně.

Pokud budete nuceni vyhledat lékařskou pomoc mimo ordinální dobu lékaře či zdravotnického zařízení (typicky ve večerních a nočních hodinách, o svátcích či o víkendu), měli byste vědět, že v ČR se platí **regulační poplatek 90 korun** za využití lékařské pohotovostní služby nebo pohotovostní služby v oboru zubního lékařství.

ZDRAVOTNICTVÍ – DĚTI A TĚHOTNÉ ŽENY

Těhotné ženy docházejí pravidelně do poradny pro těhotné a na gynekologii.

Je potřebné se s dostatečným předstihem přihlásit k porodu do vámi vybrané porodnice. V poradně pro těhotné ženy vám personál poradí také s dalšími náležitostmi, jako je registrace v porodnici, s ohlášením jména dítěte na matrice, získáním rodičovských dávek a podobně.

Děti dochází v ČR k dětskému lékaři (pediatr).

Pokud těhotná žena nemá nárok na účast ve veřejném zdravotním pojištění (obvykle protože je držitelkou dlouhodobého víza či povolení k dlouhodobému pobytu a není zaměstnaná), je vhodné si sjednat speciální režim komerčního pojištění určený pro těhotné ženy (obvykle speciální nabídka pro těhotné ženy / pro matku a dítě), které se vztahuje na předporodní péči, porod a poporodní péči, a to jak pro matku, tak i pro novorozence. Uzavřením tohoto typu pojištění předejdete případným nákladům spojeným s rizikovým těhotenstvím a porodem, jež se mohou vyšplhat i na několik set tisíc korun.

ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ DĚTÍ A TĚHOTNÝCH ŽEN – MOŽNÉ SITUACE

a) Žena má komerční zdravotní pojištění

Je dobré se připojistit na předporodní a porodní péči, ale není to povinností. Dítě je pojištěno z tohoto pojištění až do propuštění z porodnice.

Z pojištění jsou hrazeny předporodní prohlídky, běžná vyšetření, porod samotný, péče o novorozence a podobně.

Minimální doba připojištění je obvykle 12 měsíců, pozor na čekací doby pojištění (u některých pojišťoven například až 3 měsíce; to znamená, že péče bude hrazena až 3 měsíce po uzavření smlouvy).

V některých pojišťovnách je připojištění pro těhotné omezeno věkem matky (spodní i horní hranicí).

Je dobré v co nejkratší lhůtě po porodu sjednat samostatné pojištění pro novorozence tak, aby při odchodu z porodnice již bylo dítě pojištěno.

b) Žena má veřejné zdravotní pojištění, ale nemá (ona ani otec dítěte) trvalý pobyt

Žena se nemusí v průběhu těhotenství a pro porod připojišťovat, ale je třeba sjednat pro dítě komerční zdravotní pojištění s platností již od prvního dne narození.

c) Žena má veřejné zdravotní pojištění a má (ona nebo otec dítěte) trvalý pobyt

Žena se nemusí v průběhu těhotenství a pro porod připojišťovat. V případě, že rodiče (matka nebo otec) pro dítě podají ve lhůtě 60 dnů od jeho narození žádost o trvalý pobyt, spadá dítě od prvního dne stejně jako jeden z rodičů do veřejného zdravotního pojištění.

PŘÍSTUP KE ZDRAVOTNÍ PÉČI, SPECIALIZOVANÉ PÉČI A AKUTNÍMU OŠETŘENÍ

Každý člověk by měl být zaregistrovaný u praktického lékaře, který zná pacientovu zdravotní historii, poskytuje mu běžnou zdravotní péči a posílá ho v případě potřeby ke specialistům.

Zaregistrujte se u praktického lékaře co nejdříve, abyste v případě potřeby nebyli nuceni složitě vyhledávat akutní pomoc! S hledáním lékaře vám mohou pomoci integrační centra (kontakty naleznete v kapitole Kontakty).

Chcete-li využít služeb specializovaného lékaře, je potřebné mít doporučení od svého obvodního lékaře (praktický lékař).

Specializovaní lékaři (gynekologové, stomatologové a podobně) vás nemusí přijmout z důvodu naplněné kapacity. Pak je nutné vyhledat jiného specialistu.

Potřebujete-li nutně lékařskou pomoc mimo pracovní dobu, můžete využít některé z pohotovostí (lékařská pohotovostní služba pro dospělé, pro děti, stomatologická).

INFORMACE A POMOC

Zdravotnictví v ČR, zdravotní pojištění, informace, legislativa:

Ministerstvo zdravotnictví

www.mzcr.cz

Informace o právech pacientů a medicínském právu

www.ferovanemocnice.cz

Vyhledávání lékařů dle oboru a regionu

www.znamylekar.cz

SOCIÁLNÍ SYSTÉM A SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

Malebné ulice ve městě Znojmo, jižní Morava

INSTITUTE

Sociální systém, informace, legislativa, dvoustranné smlouvy o sociálním zabezpečení:

Ministerstvo práce a sociálních věcí

www.mpsv.cz

Sociální zabezpečení, informace, přehled dvoustranných smluv o sociálním zabezpečení, kontakty:

Česká správa sociálního zabezpečení

www.cssz.cz

SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ V ČR

Sociální zabezpečení je systémovým nástrojem, který umožňuje předcházení, zmírňování a vyrovnávání se s nepříznivými sociálními situacemi. Funguje na principech solidarity (ekonomicky aktivní přispívají na ekonomicky neaktivní), subsidiarity (pomoci/podpory) a participace (spoluúčasti).

Sociální zabezpečení se skládá ze tří úrovní, tedy ze **sociálních dávek** (sociálního pojištění, státní sociální podpory a sociální pomoci), **sociálních služeb** (zřizovaných organizačními složkami státu nebo nevládními organizacemi) a **sociálními azyly** (tedy sociálním bydlením). Tyto tři úrovně tvoří vzájemně provázaný a doplňující se celek.

V České republice spadá sociální zabezpečení pod agendu **České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ)** zabývající se především výplatou důchodů (penzí) a dávek nemocenského pojištění. Zastřešující institucí je rezort **Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV)**. **Ministerstvo práce a sociálních věcí** řídí **Úřad práce ČR** (jeho krajské pobočky a kontaktní pracoviště), který má na starosti otázky zaměstnanosti, výplatu dávek státní sociální podpory, dávek pomoci v hmotné nouzi a dávek pro osoby se zdravotním postižením.

SYSTÉM SOCIÁLNÍHO POJIŠTĚNÍ V ČR

Systém sociálního pojištění zahrnuje pojistné na důchodové zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a nemocenské pojištění. Sociální pojištění je určeno k úhradě výdajů státního rozpočtu v souvislosti s:

- dávkami důchodového pojištění (starobní důchody, invalidní důchody, vdovský, vdovecký a sirotčí důchod),

- podporou v nezaměstnanosti, kterou dostávají uchazeči o zaměstnání, a dalšími výdaji souvisejícími se zabezpečováním práva na práci,
- dávkami nemocenského pojištění (nemocenská, ošetřovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, peněžitá pomoc v mateřství).

Všechny ekonomicky aktivní osoby, tedy jak ty, které jsou zaměstnané (vykonávají závislou činnost), tak i ty, které jsou samostatně výdělečně činné (OSVČ), jsou povinny přispívat do systému sociálního pojištění. V případě závislé činnosti přihlašuje zaměstnanec k sociálnímu pojištění zaměstnavatel, OSVČ se přihlašují samy.

Jak už bylo uvedeno v části Podnikání, pro osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) je při splnění zákonem stanovených podmínek povinná účast na důchodovém pojištění a platba příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Nemocenské pojištění je dobrovolné. OSVČ se musí sama přihlašovat a odhlašovat, stejně jako hlásit jakékoli změny.

MEZINÁRODNÍ BILATERÁLNÍ SMLOUVY O SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ

Sociální zabezpečení je v mnoha ohledech stále čistě národní záležitostí. Určité formy sociálního zabezpečení však mohou za splnění zákonem stanovených podmínek čerpat i cizinci.

S tím, jak se svět stále více globalizuje a mnoho lidí běžně migruje do jiných států, i Česká republika koordinuje svůj sociální systém s dalšími státy. Cílem je, aby v důsledku pohybu osob přes hranice států nedocházelo k ohrožení jejich nároků na sociální zabezpečení. Na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí naleznete v části Mezinárodní vztahy seznam mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení a odvětví sociálního zabezpečení, kterých se jednotlivé smlouvy týkají. Konkrétně se jedná o smlouvy uzavřené mezi ČR a těmito zeměmi: Albánie, Austrálie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Chile, Indie, Izrael, Japonsko, Kanada, Korea, Makedonie, Moldavsko, Srbsko, Sýrie, Tunisko, Turecko, Ukrajina a USA. Podrobný přehled smluv včetně jejich znění naleznete na uvedených odkazech.

Již uhrazené zálohy na sociální pojištění nelze pojištěnci vrátit, pokud se například vrací do země původu. Peníze vložené do systému sociálního zabezpečení lze získat zpět pouze na základě výše uvedených mezinárodních smluv, například formou důchodu.

INFORMACE A POMOC

Sociální systém, informace, legislativa, dvoustranné smlouvy o sociálním zabezpečení:

Ministerstvo práce a sociálních věcí

www.mpsv.cz

Sociální zabezpečení, informace, přehled dvoustranných smluv o sociálním zabezpečení, kontakty:

Česká správa sociálního zabezpečení:

www.cssz.cz

Přehled dvoustranných smluv o sociálním zabezpečení sjednaných ČR:

www.cssz.cz/cz/mezinarodni-smlouvy/smlouvy-uzavrene-cr/prehled-smluv.htm

BYDLENÍ

Panorama Prahy s Nuselským údolím

MOŽNOSTI BYDLENÍ V ČR

Formy ubytování v ČR se pravděpodobně příliš neliší od ostatních zemí. Mezi trvalé formy bydlení patří bydlení ve vlastním (popřípadě družstevním) nebo pronajatém domě či bytě. Dalšími možnostmi jsou nájem či podnájem nebo různé ubytovny či koleje, které jsou určeny především studentům.

Důležité je vědět, že cizinci mohou v ČR nabývat nemovitosti včetně bytů či domů bez omezení. Samotné vlastnictví nemovitosti není ale důvodem pro získání povolení k pobytu v ČR.

HLEDÁNÍ DOMU A BYTU

Při hledání domu a bytu můžete využít široké spektrum inzertních portálů, tiskovin (například inzertní noviny Annonce) či sociálních sítí nebo služeb realitních kanceláří.

Služby realitních kanceláří jsou zpoplatněné a setkáte se s různou kvalitou služeb a výší cen. Je dobré pročíst si recenze či názory na danou realitní kancelář, případně porovnávat nabídky více realitních kanceláří. Při prohlídce bytu se obvykle hradí tzv. **rezervační poplatek**, který by vám měl zajistit, že byt nebo dům si můžete prioritně pronajmout (případně koupit) právě vy. Při uzavírání pronájmu budete skládat tzv. **„kauci“ (můžete se setkat také s pojmem „jistota“)**, která může činit až trojnásobek měsíčního nájemného. Kauce se hradí majiteli (pronajímateli) bytu/domu a ten je povinen přijetí této platby písemně potvrdit. Uhrazenou kauci je majitel (pronajímatel) povinen vrátit po ukončení nájemního vztahu, přičemž má právo z ní odečíst řádně prokázané nedoplatky (za nájemné nebo za služby s ním spojené, jako je voda, teplo, odvoz odpadu a další).

SMLOUVY O BYDLENÍ

Nájem

Nájem je označení pro smluvní vztah mezi majitelem (pronajímatelem) a vámi jakožto nájemcem nemovitosti. Nájemní vztah vzniká podpisem nájemní smlouvy, která musí být písemná a musí obsahovat základní náležitosti (označení smluvních stran, označení bytu či domu, jeho příslušenství, rozsah užívání, způsob výpočtu nájemného a další). Pokud není doba nájmu ve smlouvě jasně uvedena, má se za to, že je smlouva uzavřena na dobu neurčitou.

V nájemní smlouvě je zakázáno sjednávat smluvní pokutu pro nájemce anebo mu ukládat zvláštní povinnosti, které nejsou přiměřené nájemnímu vztahu. Taková ujednání automaticky neplatí. Pronajímatel bytu nemá právo vám zakazovat uvést adresu pronajatého bytu jako místo vašeho bydliště v ČR (u cizinců „místo hlášeného pobytu“). Jakožto cizinec jste totiž povinen údaj o adrese svého bydliště oznámit v patřičné lhůtě na pracovišti Ministerstva vnitra.

Jedná-li se o byt družstevní, nájemní smlouva se uzavírá s družstvem (společenství osob založené například za účelem podnikání, bytové družstvo pak slouží k zajištění a spravování bydlení svých členů). Jedná-li se o podnájem, podnájemné a poplatky se hradí přímo nájemci.

Doporučujeme pročíst si danou smlouvu před podpisem důkladně a rozhodně nepodepisovat smlouvy, jimž nerozumíte. Můžete se také obrátit na nevládní organizace nebo integrační centra, které poskytují bezplatné sociálněprávní poradenství.

Podnájem

Jedná se o vztah mezi nájemcem a podnájemcem. Nájemce s třetí osobou (podnájemcem) uzavírá tzv. podnájemní smlouvu – jde o situaci, kdy nájemce přenechává podnájemníkovi byt nebo jeho část. V některých případech pronajatý byt nebo jeho část nelze přenechat do podnájmu bez písemného souhlasu pronajímatele (majitele nemovitosti).

Podnájemník má menší práva než nájemník – podnájem lze vypovědět bez uvedení důvodů, pokud se strany nedohodnou jinak, a podnájem končí nejpozději se zánikem nájmu. Podnájemce nikdy nemá právo na náhradní podnájem, protože vlastník nemovitosti má povinnosti pouze vůči nájemci, nikoli vůči podnájemníkovi.

PLACENÍ POPLATKŮ SPOJENÝCH S BYDLENÍM

K běžným záležitostem spojeným s bydlením v pronájmu patří placení nájemného, které se hradí obvykle měsíčně, dále úhrada záloh za odběr energií (elektřina, plyn) a nakonec zálohy na služby spojené s užíváním bytu nebo domu (například vodné, stočné, odvoz komunálního odpadu, výtah, osvětlení společných prostor v domě a další).

Veškeré zálohové platby podléhají ročnímu vyúčtování. Vzniklý přeplatek vám bude buď vrácen, nebo převeden do dalšího období, v případě nedoplatku pak musíte v předem dané lhůtě rozdílnou částku uhradit.

Poplatky za televizi či rozhlas (tzv. „koncesionářské poplatky“) se hradí přímo provozovateli vysílání (nejsou součástí poplatků spojených s užíváním bytu/domu), a to pouze tehdy, máte-li v bytě/domě televizi nebo radiový přijímač (anebo obojí). Poplatky za kabelovou televizi nebo internet se hradí poskytovateli, u něhož máte danou službu sjednanu.

Všechny dokumenty týkající se nájmu či podnájem bytu nebo domu a doklady o úhradách za nájemné a další služby si pečlivě uchovávejte!

ZTRÁTA BYDLENÍ

Pokud ztratíte bydlení a nemůžete požádat o pomoc své příbuzné či přátele, můžete se přechodně obrátit na některou charitativní organizaci, jako je Armáda spásy, Charita ČR, Naděje a podobně. Tyto organizace nabízejí krizové ubytování pro osoby bez domova formou nocleháren nebo azylového bydlení. Jedná se o sociální službu, která slouží pouze na překlenutí náhlé krizové situace spojené se ztrátou bydlení a nedostatkem finančních prostředků. Bližší informace získáte od pomáhajících nevládních neziskových organizací či v integračních centrech.

RIZIKA A OCHRANA

Je třeba nakládat opatrně a rozvážně s finančními prostředky – při neplacení nájemného může brzy dojít k vystěhování, v horším případě i k následné exekuci pro dlužnou částku na nájemném (zabavení majetku).

K exekuci, tedy zabavení majetku, může dojít kvůli zdánlivě banálním záležitostem, jako je nezaplacená pokuta za jízdu bez jízdenky v MHD, neuhrazené splátky za půjčky nebo nakoupené zboží, nezaplacený svoz popelnic nebo kontejnerů, poplatky za televizi, rozhlas a telefon, nájemné, plyn a elektřinu, zdravotní a sociální pojištění a podobně.

HLÁŠENÍ MÍSTA POBYTU NA ÚZEMÍ A JEHO ZMĚN

Počet nahlášených osob

Pokud jsou v nájemní smlouvě nahlášeni jen 2 lidé, smí v bytě bydlet pouze 2 lidé. Zákon o pobytu cizinců stanoví požadavky na úroveň ubytování poskytovaného cizinci, která se posuzuje především z hlediska přiměřenosti počtu ubytovaných osob s přihlédnutím k zajištěným hygienickým podmínkám a k podlahové ploše místnosti pro ubytování – ta musí činit nejméně 8 m², je-li ubytována jedna osoba, a 12,6 m², jsou-li ubytovány dvě osoby; na každou další ubytovanou osobu se k podlahové ploše připočítává 5 m².

Nahlášení změny bydliště a doporučená pošta

Hlaste změnu místa bydliště v ČR na pracovišti Ministerstva vnitra ve stanovené lhůtě.

Státní úřady a další instituce vám mohou poslat poštou doporučené psaní s důležitým obsahem. Již 10 dnů od uložení písemnosti na poště bude psaní považováno za doručené, i když dopis nepřevzmete. Oznámení o uložení písemnosti na poště vám bude vhozeno do schránky nebo zanecháno na jiném vhodném místě.

Je nutné, abyste měli viditelně označenou poštovní schránku s vaším jménem a příjmením včetně zvonku tak, aby se vám poštovní doručovatelka dozvonila a mohla předat zásilku.

RODINA, ROVNOPRÁVNOST, DĚTI

Portrét dvou chlapců v centru Prahy

Rodina je v České republice chápána jako vztah osob, které spolu dlouhodobě žijí v manželství nebo partnerství. Základní rodinu tvoří zpravidla rodiče a jejich děti, širší rodinu pak jejich další příbuzní (prarodiče, tety, strýcové, sestřenice a bratrance...). Rodina je monogamní, je tedy zákonem dovoleno mít pouze jednu manželku či manžela. Za výchovu dětí zodpovídají rodiče společně.

V České republice je možné uzavřít manželství občanským i církevním sňatkem. U partnerských vztahů osob stejného pohlaví zákon umožňuje uzavřít registrované partnerství.

MANŽELSTVÍ

V rodinném soužití, stejně jako v ostatních právech a povinnostech, jsou si muž a žena zcela rovni, o záležitostech rodiny rozhodují manželé společně. Manželé mají právo na stejnou životní úroveň.

Manželství se v ČR uzavírá před zástupcem matričního úřadu nebo před orgánem církve či náboženské společnosti k tomu oprávněné v přítomnosti dvou svědků. K uzavření manželství jsou potřeba doklady, které (pokud jsou vystaveny v cizím jazyce) musí být opatřeny úředním překladem do češtiny a které musí být náležitě ověřeny (nestanoví-li mezinárodní smlouvy či úmluvy jinak).

V případě sňatku s cizincem, který nemluví ani nerozumí česky nebo je neslyšící či němý, si musíte zajistit tlumočníka. Bez jeho účasti nelze manželství uzavřít.

Uzavřením manželství vzniká, mimo jiné, společné jmění manželů. Jde o specifickou formu spoluvlastnictví, která může vzniknout jen mezi manžely a která má vlastní úpravu odlišnou od obecného spoluvlastnictví. Do společného jmění manželů patří majetek nabytý některým z manželů nebo jimi oběma společně za trvání manželství a závazky, které některému z manželů nebo oběma manželům společně vznikly za trvání manželství. **Společným jměním manželů je tedy nejen dům, ale například i hypotéka na tento dům.** Rozsah společného jmění manželů jde změnit, a to buď smlouvou uzavřenou mezi manžely, která musí mít formu notářského zápisu, nebo rozhodnutím soudu.

Majetek užívají a udržují oba manželé společně. Běžné záležitosti (nákupy, oprava) může vykonávat každý sám. Nejde-li o běžné záležitosti, jako například v případě využití majetku k podnikání, je potřeba souhlas obou manželů.

Kromě manželství se můžeme v ČR setkat i s variantou rodin, v nichž pár dospělých osob nevstoupil do manželství, ale společně žije v jedné domácnosti. I takový pár je ve svých právech zcela rovnoprávný a v ČR jde o běžnou variantu společného soužití. Děti narozené v partnerském soužití mají stejná práva jako děti pocházející z manželství.

NAROZENÍ DÍTĚTE

Pokud plánujete rodinu, měli byste vědět, že narození dítěte je nutné ohlásit do 3 pracovních dnů místně příslušnému (podle místa narození dítěte) matričnímu úřadu („matrika“), který následně provádí zápis do knihy narození a dítěti vystavuje rodný list. Zpravidla tak činí porodnice (respektive ošetřující lékař), nicméně pokud se tak nestane, je povinen oznámení učinit jeden z rodičů. Pro vydání rodného listu budete samozřejmě potřebovat doložit několik dokumentů, jejichž seznam vám sdělí každý matriční úřad, případně váš gynekolog nebo ošetřující lékař v porodnici. Rodný list je vystaven do 30 dnů ode dne ohlášení narození dítěte.

Pokud dítě-cizinec narozené na území ČR vycestuje z území ČR do 60 dnů, nemusí pro ně jeho zákonný zástupce (rodič) žádat o povolení k pobytu (pokud ovšem sami povolením k pobytu/vízem disponují) – jeho pobyt se po tuto dobu považuje za „přechodný“. O povolení k pobytu v ČR pak bude žádat ze zahraničí prostřednictvím zastupitelského úřadu v zemi původu.

V opačném případě – tedy pokud dotyčné dítě hodlá na území ČR pobývat po dobu delší než 60 dnů – je potřeba, aby za ně jeho zákonný zástupce (rodič) ve lhůtě do 60 dnů ode dne narození podal žádost o pobytové oprávnění.

Rodiče mohou pro své dítě žádat vždy o takové pobytové oprávnění, kterým sami disponují, což znamená, že rodiče pro své dítě mohou žádat o:

- **vízum do 90 dnů (krátkodobé vízum)** – pokud alespoň jeden z rodičů pobývá na území ČR na základě krátkodobého víza;
- **vízum nad 90 dnů (dlouhodobé vízum)** – pokud alespoň jeden z rodičů pobývá na území ČR na základě dlouhodobého víza;
- **povolení k dlouhodobému pobytu** – pokud alespoň jeden z rodičů pobývá na území ČR na základě vydaného povolení k dlouhodobému pobytu;
- **povolení k trvalému pobytu** – pokud alespoň jeden z rodičů pobývá na území ČR na základě vydaného povolení k trvalému pobytu.

Pro vyřízení pobytového oprávnění dětí narozených na území ČR je potřeba: vyplnit příslušný formulář žádosti (dlouhodobé vízum / povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu), doložit cestovní doklad dítěte vydaný státem, jehož je dítě státním příslušníkem, nebo předložit cestovní doklad rodiče, v němž je dítě zapsáno, a doklad o zdravotním pojištění (není povinný v případě žádosti o povolení k trvalému pobytu). Do

vyřízení žádosti o pobytové oprávnění dítěte a převzetí dlouhodobého víza / průkazu povolení k pobytu nemůže dítě z území ČR vycestovat, jinak hrozí, že se již nebude moci vrátit.

Pokud je žádost o povolení k trvalému pobytu podána ve stanovené lhůtě, pobyt narozeného cizince se od okamžiku narození do nabytí právní moci rozhodnutí o žádosti považuje za pobyt trvalý. To mimo jiné znamená, že dítě bude již od okamžiku narození až do nabytí právní moci rozhodnutí (a v případě kladného rozhodnutí i nadále) spadat do systému veřejného zdravotního pojištění. Pro podání žádosti není nutné mít veškeré potřebné doklady (například čekat na vydání pasu pro dítě), pokud by to znamenalo překročení stanovené lhůty! Žádost podejte i bez těchto náležitostí a chybějící doklady doložte neprodleně po jejich získání. Bez podání žádosti o trvalý pobyt ve stanovené lhůtě nebude mít dítě nárok na veřejné zdravotní pojištění ode dne narození.

MATEŘSKÁ A RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ

Na výchově dětí by se měli oba rodiče účastnit stejným dílem. Rodiče mají vůči svým dětem vyživovací povinnost, a to do doby, dokud děti studují (nejdéle do 26 let).

Pro čerstvé rodiče zaštiťuje český stát různé druhy podpory. Mezi ty nejzásadnější patří zákonný nárok na volno v zaměstnání (mateřská či rodičovská dovolená) a finanční dávky (jako např. peněžitou pomoc v mateřství a rodičovský příspěvek). V české společnosti se často setkáte s tím, že se pojmy zkracují (používá se pouze „mateřská“ či „rodičovská“) a souhrnně označují oba typy podpory – jak volno v zaměstnání, tak i finanční dávku. Vzhledem k tomu, že každý pojem označuje odlišnou věc s různými podmínky pro získání a specifiky, níže si je v krátkosti popíšeme. V případě, že budete potřebovat více podrobností, obraťte se na pracovníky integračních center nebo neziskových organizací, jejichž kontakty naleznete na konci této publikace.

Mateřská dovolená (= tedy volno ze zaměstnání) náleží pouze ženě, která je zaměstnaná. Jedná se o období, které začíná 6 až 8 týdnů před lékařem stanoveným termínem porodu a trvá 28 týdnů (37 týdnů při narození dvou a více dětí). V některých zvláštních případech zákon stanoví kratší dobu mateřské dovolené. Mateřská dovolená nesmí být nikdy kratší než 14 týdnů a nemůže v žádném případě skončit ani být přerušena před uplynutím 6 týdnů ode dne porodu. Zaměstnankyně nemusí o poskytnutí mateřské dovolené zaměstnavatele žádat; nástup mateřské dovolené zaměstnavateli písemně oznámí. Po dobu čerpání mateřské dovolené přísluší zaměstnankyni od zaměstnavatele pracovní volno bez náhrady mzdy.

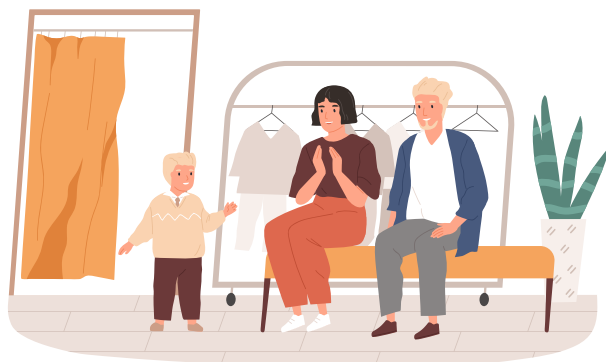

V případě, že matka nesplní nárok na mateřskou dovolenou, a tedy peněžitou pomoc v mateřství, může po narození dítěte požádat o rodičovský příspěvek.

Na rozdíl od mateřské dovolené, která přísluší výhradně matce, mohou o rodičovskou dovolenou požádat i otcové. Rodičovská dovolená se poskytuje matce na její žádost po skončení mateřské dovolené nejdéle do tří let věku dítěte. Otec dítěte může požádat o rodičovskou dovolenou od 14. týdne věku dítěte rovněž do tří let jeho věku. Zaměstnavatel je povinen rodičovskou dovolenou poskytnout, pokud o ni matka/otec požádají. V tomto případě jim přísluší od zaměstnavatele pracovní volno bez náhrady mzdy.

Po dobu čerpání mateřské dovolené náleží matce od státu peněžitá pomoc v mateřství vyplácená ze systému dávek nemocenského pojištění (její výše se vypočítává na základě doložené mzdy od zaměstnavatele). Pro nárok na peněžitou pomoc v mateřství je nutné splnit zákonem stanovené podmínky (např. žena musí být nemocensky pojištěna minimálně 270 dnů v posledních dvou letech).

Na rodičovské dovolené pak může matka nebo otec čerpat rodičovský příspěvek, což je dávka ze systému státní sociální podpory. Rodičovský příspěvek je vyplácen v měsíčních dávkách a lze jej čerpat nejdéle do 4 let věku dítěte. Celková výše rodičovského příspěvku je 300 000 Kč v případě jednoho dítěte. Délka čerpání rodičovského příspěvku ovlivňuje výši měsíčně vyplácené dávky (čím déle rodiče čerpají, tím je měsíční výše příspěvku nižší).

ŽENY V ČESKÉ SPOLEČNOSTI

Ženy v ČR jsou rovnoprávné s muži.

Ženy v ČR jsou samostatné a emancipované.

Ženy v ČR obvykle pracují, podnikají, většinou jen po dobu mateřské a rodičovské dovolené jsou doma s dětmi. Na rodičovské dovolené začíná být také čím dál tím více mužů-otců.

Ženy samy navštěvují restaurace, kina, divadla a podobně.

DOMÁCÍ NÁSILÍ A JEHO PREVENCE

Domácí násilí zahrnuje dlouhodobé a často eskalující fyzické, psychické, ekonomické nebo sexuální násilí, které se odehrává převážně ve společné domácnosti mezi blízkými osobami. Jednotlivé útoky mohou mít různou podobu – od zsměšňování, slovního napadání, sociální izolace až po vydírání, vyhrožování nebo fyzické útoky či psychické týrání.

Proti všem formám násilí chrání český právní řád oběť násilného jednání především Ústavou, Listinou základních práv a svobod a dalšími zákony, mezi něž patří také trestní zákoník. Domácí násilí je nejčastěji kvalifikované jako „týrání osoby žijící ve společném obydli“, za něž pachatel může hrozit trest odnětí svobody až 8 let.

Obětem domácího násilí (nemusí se vždy jednat pouze o násilí fyzické či sexuální motivované) doporučujeme, aby se obrátily na Policii České republiky, která může v akutních situacích pachatele (agresora) ze společného obydli vykázat na dobu 10 dnů. Pokud je záležitost řešena soudně, může být doba vykázání prodloužena až do doby vydání soudního rozhodnutí (tzv. předběžné opatření). Pokud máte strach obrátit se přímo na policii, doporučujeme, abyste využili alespoň pomoci relevantních nevládních organizací.

Tyto organizace vám mohou poradit s:

- krizovou pomocí – ubytování s neveřejnou adresou;
- azylovým ubytováním s neveřejnou adresou;
- poradnou pro osoby ohrožené domácím násilím;
- právními informacemi obětem trestných činů spáchaných v souvislosti s domácím násilím;
- byty následné pomoci s neveřejnou adresou.

Soupis kontaktů k pomoci v oblasti domácího násilí je uveden na konci této brožury.

DOPORUČENÍ

Vodopád v Národní přírodní památce Terčino údolí

BEZPLATNÁ POMOC A INFORMACE

V případě potřeby se obraťte na integrační centra a nevládní neziskové organizace, které fungují proto, aby vám zdarma pomohly a poskytly právní i sociální poradenství.

ZPROSTŘEDKOVATELÉ

Ověřte si důvěryhodnost zprostředkovatelských agentur. Seznam akreditovaných zprostředkovatelských agentur naleznete na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

Neplatte za vyřizování svého příjezdu do České republiky a pobytu v ní zbytečně; většinu záležitostí si můžete zařídit sami! Zjistěte si dostatek důvěryhodných informací přes zastupitelský úřad, oficiální imigrační portál Ministerstva vnitra ČR nebo prostřednictvím oficiálních nevládních organizací a integračních center v ČR. Nespoléhejte se automaticky na informace, které jsou z jiných než oficiálních zdrojů.

OSOBNÍ DOKLADY A DOKUMENTY

Nedávejte z ruky své osobní doklady (pas a biometrický průkaz) a pořídte si kopie nebo úředně ověřené kopie důležitých dokumentů.

Je dobré mít s sebou v ČR i další dokumenty týkající se dosaženého vzdělání, vzdělání vašich dětí (pokud přicestovaly s vámi), očkovací průkazy či jiné podpůrné doklady.

Biometrický průkaz o pobytu v ČR pečlivě opatrujte, neboť při jeho ztrátě nebo poškození zaplatíte vysoký poplatek za vydání nového průkazu.

PLNÁ MOC

Nepodepisujte všeobecnou plnou moc k zastupování v záležitostech, které si můžete nebo musíte zařídit sami (například podpisy smluv, převzetí pošty a podobně). Plná moc se používá na přesně vymezený rozsah zastupování pro konkrétní osobu nebo k přesnému datu, v němž je zastupování prováděno. Plnou moc doporučujeme udělovat v případě potřeby pouze důvěryhodným osobám (rodinným příslušníkům nebo dobrým přátelům).

Veškeré písemnosti si pečlivě uschovávejte, uzavírejte všechny dohody nebo smlouvy týkající se vaší práce (ale také ubytování a podobně) vždy písemně pro případ vymahatelnosti svých nároků a práv.

PRACOVNÍ PODMÍNKY

Vaše pracovní smlouva a popis práce, kterou budete vykonávat, musí být domluvena písemně. V případě, že po příjezdu do ČR budete nuceni vykonávat jinou práci, než bylo dohodnuto, s níž nebudete souhlasit, může jít o porušení zákona vaším zaměstnavatelem, a tedy o trestnou činnost (podvod), v nejhorším případě o obchodování s lidmi za účelem nucené práce (nebo i sexuálního vykořisťování). V této situaci se mohou ocitnout jak muži, tak ženy a poznáte ji například podle nedůstojného zacházení, špatných pracovních podmínek (nepřiměřené přesčasy, nehygienické podmínky, nebezpečná práce nebo zdraví ohrožující práce), splácení fiktivních dluhů či sexuálního vykořisťování. V takovém případě se ihned obraťte na specializované neziskové organizace (viz sekce Kontakty) či na Policii České republiky, která vám pomůže se bránit. Vaše svědectví pomůže potrestat pachatele a ochrání před podobným vykořisťováním jiné oběti.

DLUHY A BEZDLUŽNOST

Dávejte si pozor na půjčování si peněz (zejména od nebankovních institucí – „rychlé půjčky bez dokladů“ a podobně), aby vás dluhy a případná exekuce, tedy zabavení majetku, nedostaly do pasti a nezpůsobily vám problémy vedoucí až k nelegálnímu pobytu. Pokuty a následná penále se mohou týkat zdánlivě banálních záležitostí, jako je pokuta za jízdu bez jízdenky v MHD, nezaplacené poplatky za televizi a rozhlas, nezaplacené splátky za půjčky nebo nakoupené zboží, nezaplacený poplatek za odvoz odpadu, nezaplacené poplatky za telefon, nájemné, plyn a elektřinu, zdravotní a sociální pojištění a podobně.

V ČR existuje registr dlužníků. Bezdlužnost je vyžadována také v souvislosti s vaší podnikatelskou činností a pobytovým oprávněním.

DODRŽOVÁNÍ ZÁKONA

Porušení pobytových a pracovních povinností a všeobecně zákonů ČR může v nejzazším případě vést až k vyhoštění z ČR, ale zároveň i k zanesení vašeho jména do Schengenského informačního systému (SIS). Znamenalo by to, že budete mít zákaz vstupu do všech států schengenského prostoru.

ZMĚNA ADRESY V ČR

Hlaste změnu svého bydliště v ČR na pracovišti Ministerstva vnitra ve stanovené lhůtě. Úřady vám mohou poslat poštou doporučené psaní s důležitým obsahem. Již 10 dnů od uložení písemnosti na poště bude psaní považováno za doručené, i když dopis nepřevzmete. Oznámení o uložení písemnosti na poště vám bude vhozeno do schránky nebo zanecháno na jiném vhodném místě.

ÚSPORY PRO PŘÍPAD NOUZE

Pokud je to možné, ponechávejte si uloženu finanční rezervu pro případ nečekané potřeby nebo návratu zpět do domovského státu.

KAŽDODENNÍ PRAKTICKÝ ŽIVOT

Chata v Orlických horách

TÍSŇOVÉ VOLÁNÍ

Tísňová linka 112

Pomocí tísňové linky 112 se dovoláte záchranné službě ve všech členských státech EU. Je dostupná jak z pevných linek, tak z mobilních telefonů. Je zdarma na celém území EU. Umožňuje určení polohy volajícího.

Linka 112 je určena pro jakéhokoli člověka, který se na území Evropské unie a některých dalších států ocitne v nouzové situaci a potřebuje urgentní pomoc záchranných či bezpečnostních složek (hasiči, policie, zdravotníci).

Linku 112 můžete využít, i když nehovoříte česky, operátoři hovoří různými jazyky. Volat lze z jakéhokoli telefonu i bez kreditu nebo SIM karty nebo když je v daném místě omezený signál.

Pokud budete řešit pouze zdravotní obtíže, trestný čin a podobně, obraťte se přímo na národní čísla tísňového volání:

150 hasiči

155 zdravotnická záchranná služba

158 policie

156 městská policie

Tato čísla jsou v současné době rovnocenná číslu 112.

V ohrožení života je každý člověk ošetřen (pokud cizinec není pojištěn, je zpětně dlužná částka vymáhána i bez zdravotního pojištění).

DOPRAVA

Městská hromadná doprava (MHD) zahrnuje dle místní situace autobusy, tramvaje, trolejbusy, metro (pouze v Praze). Doprava je placená a každé město má svůj vlastní tarifní systém. Lístek nestačí pouze koupit, ale je nutné jej také označit v automatech k tomu určených. Jízdné se platí i za dopravu psů a zavazadel, pokud nesplňují podmínky bezplatné přepravy. Úhrada jízdného je kontrolována revizory a za nezaplacení jízdného hrozí vysoká pokuta.

V některých městech ČR je doprava integrovaná, což znamená, že jízdenky pro příslušné pásmo určené pro dopravu ve městech můžeme použít i pro příměstskou dopravu. V integrovaných dopravních systémech jednotlivé druhy dopravy (autobusová, vlaková...) spolupracují a vytvářejí soustavu vzájemně provázaných linek.

Některé skupiny osob mohou uplatnit slevu na jízdném. Běžné jsou slevy například pro děti, studenty, zdravotně postižené osoby nebo seniory. I některé další skupiny osob mají nárok na určitou slevu, například rodiče, kteří doprovází dítě v kočárku. Více informací o slevách na jízdném naleznete na internetových stránkách dopravce či v informačních centrech / na pokladnách dopravce. V případě vlaků najdete tato centra na vlakovém nádraží, u autobusů na autobusovém nádraží, informace o MHD vašeho města získáte na adrese dopravního podniku daného města. Pro uplatnění slevy je obvykle zapotřebí si vyřídít i zvláštní doklad, který vydává daný dopravce.

Meziměstská doprava je v ČR pokryta autobusy i vlaky, a to poměrně hustou sítí spojů. Jízdní řády lze vyhledávat na internetu (například www.idos.cz), některé jízdenky lze zaplatit také přímo přes internet. Veškeré informace o spojích jsou také k dispozici v informačních centrech jednotlivých dopravců nebo na větších autobusových nádražích, kde lze zakoupit i jízdenky. V některých případech je potřebné zakoupit včas tzv. místenky, které vám umožní rezervaci sedadla v časově nejvhodnějším autobusovém či vlakovém spojení.

ŘÍZENÍ AUTA

V České republice může motorové vozidlo řídit každý, kdo má platné řidičské oprávnění. Automobil je možné řídit od 18 let. Je zcela běžné, že auto řídí i ženy.

V ČR se jezdí zásadně po pravé straně vozovky.

Řidičské oprávnění se prokazuje řidičským průkazem. Vydání řidičského průkazu je závislé na úspěšném absolvování autoškoly a složení zkoušky. Řidičské průkazy vydávají příslušné obecní úřady s rozšířenou působností. Při řízení motorového vozidla je povinné mít u sebe řidičský průkaz, doklad totožnosti, doklad o pojištění vozidla ve formě tzv. „zelené karty“ a doklady k vozidlu pro předložení případné kontrole.

Cizinec, který není občanem státu EU a který má na území ČR trvalý nebo dlouhodobý pobyt na dobu delší než 1 rok, je povinen požádat příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností o vydání řidičského průkazu výměnou za řidičský průkaz vydaný cizím státem do 3 měsíců ode dne nabytí právní moci povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu. Ovšem ne každý řidičský průkaz je možné vyměnit za český.

Obecně lze požádat o výměnu pouze takových řidičských průkazů, které odpovídají podmínkám stanoveným v Úmluvě o silničním provozu (Viedeň, 1968). Pro přesnější informace se doporučujeme dotázat na obecním či krajském úřadě (případně na Ministerstvu dopravy ČR), zda je konkrétní řidičský průkaz možné pouze vyměnit, nebo zda budete muset absolvovat zkoušku z řízení motorových vozidel.

Všechna motorová vozidla musí být zaregistrována na příslušném úřadu obce. Každé vozidlo musí být také pojištěno v rámci tzv. pojištění odpovědnosti – povinného ručení. Vozidla podléhají pravidelným technickým prohlídkám a měření emisí.

Parkování je zejména ve městech dovoleno jen na vyhrazených místech a je většinou zpoplatněno (platí se zpravidla prostřednictvím parkovacích automatů). Dopravní přetížení v centrech mnohých měst se řeší tzv. parkovacími zónami, kde mohou za roční paušální poplatek parkovat svá vozidla pouze obyvatelé daného místa. Proto je potřeba se předem dobře zorientovat v systému parkovacích zón, abyste zbytečně neplatili pokutu za špatné parkování nebo nemuseli řešit odtažení svého vozidla.

Při využívání dálnic v ČR je nutné mít zakoupenou dálniční známku.

Nejvyšší povolená rychlost v ČR:

Město/obec: 50 km/h

mimo město/obec: 90 km/h

dálnice: 130 km/h

V České republice platí tzv. nulová tolerance alkoholu, to znamená, že řidič nesmí řídit po požití jakéhokoli množství alkoholu nebo jiných omamných látek.

POŠTA, ÚŘEDNÍ KORESPONDENCE

V ČR můžete využít služeb České pošty pro zasílání obyčejných psaní, doporučených zásilek, balíků, psaní do zahraničí a podobně.

Pro zasílání oficiálních dokumentů, korespondenci s úřady apod. je nejvhodnější posílat tzv. **doporučené psaní**. Česká pošta vám stvrdí podání na tzv. podací lístek a dále pak odpovídá za případnou ztrátu zásilky nebo její poškození. Stvrzeným podacím lístkem se můžete případně prokazovat na úřadě, kam jste zásilku směřovali.

Pokud vás poštovní doručovatelka nezastihne doma, když doručuje doporučenou zásilku, nechá vám potvrzení ve vaší poštovní schránce s tím, že adresát nebyl zastížen. V takovém případě si zásilku můžete vyzvednout na místně příslušné poště, kde se prokážete platným dokladem totožnosti (cestovní pas, průkaz o povolení k pobytu).

Proto, aby vám mohla být doručena pošta od úřadů, je nutné mít **označený** svým jménem jak **zvonek**, tak i **poštovní schránku**. V případě, že adresu změníte, je nutné změnu ve stanovené lhůtě nahlásit na pracovišti Ministerstva vnitra.

Na poště také naleznete službu Czech Point (najdete ji ale také na dalších místech), která je asistovaným místem výkonu veřejné správy. Pracoviště Czech Point vydává ověřené výstupy z několika informačních systémů veřejné správy a umožňuje například ohlásit založení živnosti nebo její změnu, získat výpis z katastru nemovitostí, legalizovat (ověřit) kopie listin a podobně.

Více informací na **www.ceskaposta.cz**.

DALŠÍ UŽITEČNÉ INFORMACE

Státní zámek Hluboká nad Vltavou

STÁTNÍ SVÁTKY A DNY PRACOVNÍHO VOLNA V ČR

1. ledna: Nový rok, Den obnovy samostatného českého státu

Velký pátek (pohyblivý svátek)

Pondělí velikonoční (pohyblivý svátek)

1. května: Svátek práce

8. května: Den vítězství

5. července: Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje

6. července: Den upálení mistra Jana Husa

28. září: Den české státnosti

28. října: Den vzniku samostatného československého státu

17. listopadu: Den boje za svobodu a demokracii

24. prosince: Štědrý den

25. prosince: 1. svátek vánoční

26. prosince: 2. svátek vánoční

ZVYKY A TRADICE

Mezi ty nejvýznamnější patří zvyky a tradice spojené s dvěma hlavními křesťanskými svátky, jimiž jsou Vánoce a Velikonoce. Během celého roku slaví Češi některé dny spojené s lidovými tradicemi, jako je například pálení čarodějnic (30. dubna), kdy lidé zaplují ohně a slaví začátek jara. Dalším lidovým zvykem, jež většina lidí dodržuje, je svatý Mikuláš (6. prosince), který v předvečer svátku obchází v doprovodu čerta a anděla děti a rozdává jim podle zásluh a dobrého chování buď sladkosti (hodným dětem), nebo uhlí (zlobivým dětem). S dětmi je spojen také 1. červen, kdy se slaví Mezinárodní den dětí a jsou pro ně připravovány různé zábavné a kulturní programy. Svátek lásky Češi slaví 1. května a tradicí je, že se partneři políbí pod rozkvetlou třešňí pod rozkvetlou třešňí. Důležitá pro Čechy je také Památka zesnulých (2. listopadu). Tomuto dni se lidově říká „dušičky“ a lidé v době okolo dušiček navštěvují hřbitovy a vzpomínají na své předky.

NÁBOŽENSTVÍ

Listina základních práv a svobod zaručuje svobodu náboženského vyznání. Přestože mnoho lidí v České republice není věřící a nehlásí se k žádné církvi, nejčastější náboženství je křesťanství a z něj také vychází mnoho tradic a zvyklostí, které se v české společnosti objevují.

ZÁKLADNÍ KULTURNÍ PŘEHLED

V ČR je mnoho historických míst, která jsou oblíbenými cíli turistů z celého světa. Dvanáct nejvýznamnějších památek a památkově významných území je dokonce zapsáno v seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

K nejdůležitějším kulturním a vzdělávacím institucím patří Univerzita Karlova, Národní divadlo, Akademie věd ČR, Národní muzeum a jiné.

Česká republika má také řadu významných umělců, vědců a myslitelů. Mezi světově proslulé hudební skladatele patří například Bedřich Smetana, Antonín Dvořák nebo Leoš Janáček. Z významných osobností české historie stojí za zmínku například mistr Jan Hus (14.–15. století) nebo Jan Amos Komenský (Comenius, 16.–17. století). Mezi světově známé spisovatele a filozofy moderní doby patří například Tomáš Garrigue Masaryk (první československý prezident po vzniku samostatného Československa v roce 1918), Jaroslav Seifert (nositel Nobelovy ceny za literaturu), Jaroslav Hašek, Franz Kafka, Karel Čapek, Bohumil Hrabal, Božena Němcová, Milan Kundera, Václav Havel (první prezident po sametové revoluci v roce 1989).

Významnými vědci jsou například Jaroslav Heyrovský, nositel Nobelovy ceny za chemii, Otto Wichterle, vynálezce kontaktních čoček, či Antonín Holý, objevitel antivirových léků při léčbě HIV/AIDS.

Za výtvarníky můžeme jmenovat například secesního malíře Alfonse Muchu a zakladatele abstraktního malířství Františka Kupku.

O kulturním dění v České republice informují různé noviny a časopisy. Dobrou možností, jak získat informace o dění ve společnosti, je například sledování veřejnoprávních médií – České televize a Českého rozhlasu.

NĚCO NAVÍC

V české kultuře se rozlišuje vykání a tykání. Vykání se používá vždy mezi neznámými dospělými lidmi nebo v úředním prostředí. Pokud si dvě osoby vykájí, tykání by měla vždy navrhovat v prvé řadě žena, poté starší osoba nebo nadřízený. Nabídka tykání představuje ve společnosti výraz přátelství a sympatií. Tykání je běžné v rodině a mezi přáteli.

Specifikem českého jazyka je užívání dvou forem češtiny – spisovné a obecné. Mezi přáteli lidé používají většinou obecnou formu jazyka, na oficiální úrovni nebo v písemných projevech se používá spisovná čeština. Pro cizince toto může být zpočátku matoucí.

Pokud se učíte česky od přátel, můžete se naučit neformální způsob vyjadřování, který je například v komunikaci s pedagogy ve škole nebo na úřadech nepřipustný.

Na obchodní schůzky se chodí přesně včas, dohodnutý program nebo termín návštěv se dodržuje, případná změna se oznamuje s předstihem a omluvou. Nechat někoho čekat déle než 15 minut se pokládá za nezdvořilé.

Češi mohou na první pohled působit nevstřícně a rezervovaně. Vůči neznámým lidem (i vůči ostatním Čechům) si udržují odstup a neprojevují příliš mnoho emocí. V případě navázání bližšího vztahu jsou však Češi velkorysí a přátelští. Pokud vás Čech pozve domů, není to prázdné gesto nebo zdvořilostní fráze, ale skutečný výraz přátelství. Vaše návštěva je očekávána.

Ve svém volném čase se Češi rádi věnují sportům jak aktivně, tak pasivně. Za národní sporty, kterému většina lidí hromadně fandí, jsou považovány lední hokej a fotbal. Lidé ale také sportují sami – mnoho Čechů rádo jezdí na kole, v létě sjíždí řeky na lodích, chodí na výlety, v zimě lyžují. Víkendy tráví lidé často na chatách nebo na venkovských chalupách. Nejčastějším místem setkávání jsou různé hospody, restaurace a kavárny. Lidé také ale rádi chodí do kin, divadel a čtou literaturu.

KOUŘENÍ A ALKOHOL

V České republice je legální kouření tabákových výrobků i pití alkoholických nápojů, z nichž nejoblíbenějšími jsou pivo či víno, nicméně platí zákaz kouření v restauracích, na úřadech a ve veřejných institucích, jako jsou například školy nebo nemocnice. Kouření je zakázáno také ve vlacích, autobusech a v hromadné dopravě. Prodej alkoholu a cigaret je povolen až od osmnácti let.

ODPAD A JEHO TŘÍDĚNÍ

V posledních letech se stalo v českých domácnostech samozřejmostí třídění odpadů do velkých barevných kontejnerů. Zvlášť se vyhazuje sklo do zelených a bílých kontejnerů, papír do modrých kontejnerů, plasty do žlutých kontejnerů, bio odpad do hnědých kontejnerů, dále se třídí i nápojové kartony, kovy nebo starý textil a obuv. Do černých popelnic patří směsný odpad drobného charakteru.

Odpad, jako je stolní lampa či cokoli většího, do běžné popelnice nepatří. Takový odpad můžete odložit ve sběrném dvoře, kde nadměrný či nebezpečný odpad zdarma vybírají (týká se to i elektrospotřebičů, barev, laků, polystyrenů, kovu a podobně).

Nikdy neodhazujte odpad na ulici. Za takové chování hrozí pokuty.

KONTAKTY

Hrad Hrubá skála, Český ráj

POBYTOVÉ ZÁLEŽITOSTI, PRODLUŽOVÁNÍ POBYTU, HLÁŠENÍ ZMĚN

Pracoviště Ministerstva vnitra odboru azylové a migrační politiky (OAMP MVČR), oddělení pobytu cizinců

www.mvcr.cz/cizinci – zde získáte veškeré informace k pobytu a kontakty na pracoviště

Ministerstva vnitra v regionech

Pro dotazy můžete kontaktovat: infolinka Ministerstva vnitra: tel: (+420) 974 820 680

KONTROLA POBYTU, OVĚŘENÍ FORMULÁŘE POZVÁNÍ, OHLAŠOVACÍ POVINNOST PO PŘÍJEZDU NA ÚZEMÍ

Služba cizinecké policie

www.policie.cz/clanek/informace-pro-pobyt-cizincu.aspx

BEZPLATNÉ INFORMACE A PORADENSTVÍ

Pokud budete potřebovat pomoc při řešení svých záležitostí, můžete se obrátit na nestátní neziskové organizace (často uváděné pod zkratkou NNO) nebo Centra na podporu integrace cizinců (označované také jako integrační centra), která existují právě proto, aby vám jako cizincům pomohly. Jejich úkolem je poskytovat zejména poradenství a informace týkající se všech oblastí života v ČR, dále pak zajišťovat právní pomoc, provozovat kurzy českého jazyka, pomáhat s tlumočením a podobně. Jsou v nich zaměstnaní profesionálové vzdělaní pro poskytování odborné pomoci a mají aktuální a pravdivé informace. Jejich služby jsou zdarma, v případě některých kurzů českého jazyka za poplatek.

Doporučujeme také navštívit kulturní aktivity těchto organizací, které vám pomohou lépe se zapojit do života po příjezdu do ČR.

INTEGRAČNÍ CENTRA (CENTRA NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ)

Integrační centra fungují ve všech krajích ČR. Zde vám poradí, na kterém úřadě můžete vyřídit své záležitosti, kde se můžete učit česky, jak postupovat ve většině životních situací. Vyhledají pro vás tlumočníka a pomohou vám také zkontrolovat různé smlouvy předtím, než je podepíšete. V každém integračním centru je k dispozici počítač s internetem, který můžete bezplatně využít.

Většina služeb těchto center je zcela zdarma, vybrané služby mohou být poskytovány za poplatek. Pracovníci center vám vždy předem sdělí veškeré podmínky pro využívání služeb.

Podrobné informace o nabídce služeb naleznete na webových stránkách integračních center.

Kontakty naleznete na **www.integracnicentra.cz**.

Integrační centrum Praha (ICP)

Žitná 1574 / 51, 110 00 Praha 1

tel.: +420 252 543 846

e-mail: info@icpraha.com

www.icpraha.com

ICP má pobočky na Praze 1, Praze 13 a Praze 14.

ICP je příspěvkovou organizací Magistrátu hl. m. Prahy. Informace o integraci a životě v Praze naleznete v mobilní aplikaci Prager a na webových stránkách hl. m. Prahy **www.metropolevsech.eu**.

Centrum na podporu integrace cizinců – Středočeský kraj

Pracoviště Mladá Boleslav

Dukelská 1093

293 01 Mladá Boleslav

tel.: 420 311 584 406

e-mail: icmladaboleslav@suz.cz

Pracoviště Kladno

Cyrila Boudy 1444
272 01 Kladno – Kročehlavy
tel.: +420 325 630 546
e-mail: ickladno@suz.cz

Pracoviště Benešov

Žižkova 360
256 01 Benešov
tel.: +420 326 905 279
e-mail: icbenesov@suz.cz

Pracoviště Příbram

U Nemocnice 85
261 01 Příbram I.
tel.: +420 326 905 249
e-mail: icpribram@suz.cz

Pracoviště Kutná Hora

Benešova 97
284 01 Kutná Hora
tel.: +420 326 905 408
e-mail: ickutnahora@suz.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – Jihočeský kraj

Kněžskodvorská 2296
370 04 České Budějovice
– zadní trakt České spořitelny, rovnoběžná s ulicí Pražskou, 1. NP
tel.: + 420 387 202 508
e-mail: icceskebudejovice@suz.cz

Centrum na podporu integrace cizinců - Vysočina

Tolstého 15
586 01 Jihlava
tel.: +420 567 212 257, +420 778 401 506
e-mail: icjihlava@suz.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – Karlovarský kraj

Závodu Míru 876/3a
360 17 Karlovy Vary
– 1. NP
tel.: +420 353 892 559
e-mail: ickarlovyvary@suz.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – Liberecký kraj

Voroněžská 144/20
460 10 Liberec
tel.: +420 482 313 064
e-mail: icliberec@suz.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – Moravskoslezský kraj

Československá 2227/7
702 00 Ostrava
ICQ: (600-235-100); Skype: (cpic_ostrava)
tel.: +420 596 112 626, +420 607 860 812
e-mail: icostrava@suz.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – Olomoucký kraj

Hálkova 171/2
779 00 Olomouc
tel.: +420 585 204 686, +420 608 119 971
e-mail: icolomouc@suz.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – Pardubický kraj

Pernerova 444
530 02 Pardubice
tel.: +420 466 989 228, +420 725 148 519
e-mail: icpardubice@suz.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – Plzeňský kraj

Americká 39
301 00 Plzeň
tel.: +420 725 874 976, +420 377 223 157
e-mail: icplzen@suz.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – Zlínský kraj

Štefánikova 167

760 01 Zlín

tel.: +420 577 018 651, +420 725 148 515

e-mail: iczlin@suz.cz

Centrum pro cizince Jihomoravský kraj

www.cizincijmk.cz

Mezírka 1 (5. poschodí)

602 00 Brno

tel.: +420 533 433 540

e-mail: cizincijmk@kr-jihomoravsky.cz

Centrum na podporu integrace státních příslušníků třetích zemí v Ústeckém kraji

www.centrumcizincu.cz

Velká Hradební 33

400 21 Ústí nad Labem

tel.: +420 475 216 536 Sbírka zákonů

e-mail: usti@centrumcizincu.cz

Integrační centrum pro cizince Hradec Králové

www.cizincihradec.cz

Šafaříkova ul. 666/9 (budova YMCA - 3. patro)

500 02 Hradec Králové

tel.: +420 492 604 940

e-mail: poradna.cizinci@hk.caritas.cz

NEVLÁDNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE (NNO)

Na webových stránkách www.cizinci.cz lze nalézt veškeré kontakty v sekci Adresář organizací a institucí.

Zde uvádíme jen výběr některých organizací. Telefonické poradenství poskytují komukoli v České republice, osobní poradenství je dobré domluvit s organizací, která působí ve vašem regionu.

- **Organizace pro pomoc uprchlíkům – OPU** (Praha, Brno, Hradec Králové, Plzeň, Ostrava) – právní a sociální poradenství – www.opu.cz, tel.: +420 730 158 779, 739 413 983, 730 158 781 (právní poradenství), e-mail: opu@opu.cz
- **Poradna pro integraci – PPI** (Praha, Ústí nad Labem) – právní a sociální poradenství – www.p-p-i.cz, tel.: +420 603 281 269 (Praha), e-mail: paha@p-p-i.cz, tel.: +420 475 216 536 (Ústí nad Labem), e-mail: usti@p-p-i.cz
- **International Organization for Migration (Mezinárodní organizace pro migraci) – IOM** (Praha) – poradenství, pracovní migrace, dobrovolné návraty, – www.iom.cz, tel.: +420 233 37 01 60, e-mail: prague@iom.int
- **Centrum pro integraci cizinců – CIC** (Praha) – pracovní a sociální poradenství – www.cicpraha.org, tel.: +420 222 360 452 (sociální), +420 702 150 630 (pracovní), e-mail: info@cicpraha.org
- **Sdružení pro integraci a migraci – SIMI** (Praha) – právní a sociální poradenství – www.migrace.com, tel.: +420 224 224 379, +420 603 547 450 (právní), +420 605 253 994 (sociální), e-mail: poradna@refug.cz
- **InBáze, z.s.** (Praha) – právní, sociální, pracovní, psychosociální poradenství – www.inbaze.cz, tel.: +420 739 037 353, e-mail: info@inbaze.cz
- **Charita ČR** – pomoc cizincům v nouzi – www.charita.cz. Infolinka pro cizince v mongolštině +420 733 67 66 67, ukrajinštině +420 731 432 431 a vietnamštině +420 605 99 99 69, www.charita.cz/infolinka. Charita ČR má síť poboček po celé České republice

- **Arcidiecézní Charita Praha – Středisko Migrace** – právní a sociální poradenství, krátkodobý nocleh v nouzi, pomoc obětem obchodování s lidmi – www.praha.charita.cz/sluzby/migrace, tel.: +420 224 813 418, e-mail: migrace@praha.charita.cz
- **Evropská kontaktní skupina** (Praha) – pracovní a kariérové poradenství – www.ekscr.cz, tel.: +420 222 211 799
- **MOST PRO** (Pardubice) – sociální poradenství – www.mostlp.eu, tel.: +420 467 771 170, e-mail: info@mostlp.eu
- **Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE)** – právní a sociální poradenství – www.soze.cz

SOZE Brno – tel.: +420 545 213 643, e-mail: soze@soze.cz,

SOZE Olomouc – tel.: +420 585 242 535, e-mail: soze.olomouc@soze.cz

SPECIALIZOVANÉ NEVLÁDNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE

Poradenství ve vzdělávání, pracovním uplatnění, uznávání vzdělání

META, o. p. s. – www.meta-ops.cz, tel.: +420 775 339 003,
e-mail: poradenstvi@meta-ops.cz

Prevence obchodování s lidmi a pomoc obětem:

La Strada Česká republika – www.strada.cz – pomoc obětem vykořisťování
a obchodování s lidmi (nucená práce i sexuální vykořisťování),
SOS linka: +420 222 71 71 71, Infolinka: +420 800 077 777

Arcidiecézní Charita Praha – Projekt Magdala – www.praha.charita.cz – poradenství
a pomoc obětem obchodování s lidmi (nucená práce i sexuální vykořisťování),
tel.: +420 251 552 790, e-mail: magdala@praha.charita.cz

Prevence domácího násilí:

www.domacinasili.cz – informace a seznam intervenčních center v regionech

Bílý kruh bezpečí

Pomoc obětem trestných činů. Tel.: 116 006 NONSTOP
www.bkb.cz

ROSA

Pomoc osobám ohroženým domácím násilím
Tel.: +420 602 246 102, email: info@rosa-os.cz
www.rosa-os.cz

ACORUS

Pomoc osobám ohroženým domácím násilím
Tel.: +420 283 892 772 (NONSTOP linka)

ADAPTAČNĚ INTEGRAČNÍ KURZY

Vítejte v České republice

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

